

**Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2010

Tereza Štoudková

Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity,
Jeronýmova 10, České Budějovice 371 15

Katedra pedagogiky a psychologie

Užití divadelních prvků při výuce na malotřídní škole v Horním Dvoříšti

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Autor diplomové práce: Tereza Štoudková

Vedoucí diplomové práce: MgA. Stanislav Suda Ph. D

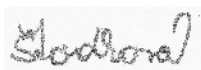
Datum odevzdání: duben 2010

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 22. 4. 2010

.....

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu MgA. Stanislavu Sudovi Ph.D. za inspirativní, přátelský a otevřený přístup při vedení této práce. Děkuji také Mgr. Leoně Vejsové za neotřesitelnou podporu a pomoc, kterou mi poskytovala nejen při tvorbě mé diplomové práce, ale i po celou dobu mého studia. Stejně tak děkuji i žákům školy v Horním Dvořišti za příkladnou spolupráci. Na závěr bych ráda poděkovala Pavlu Dolnému za urputné držení videokamery a následnou stříhačskou práci a v neposlední řadě svým úžasným a laskavým rodičům, kteří celý průběh práce upřímně prožívali se mnou.

Užití divadelních prvků při výuce na malotřídní škole v Horním Dvořišti

Anotace

Práce se zabývá užitím divadelních prvků při výuce na malotřídní škole v Horním Dvořišti. Teoretická část je věnována diskuzi nad problematikou běžného vzdělávání a dramatické výchovy. Pozornost je směřována k uchopení a teoretickému zázemí dané problematiky a jednotlivým přístupům k jejímu studiu. Podrobněji jsou studovány metody použití dramatických prvků při běžném vyučování. Zvláštní prostor je zde vymezen popisu specifického prostředí malotřídní školy v Horním Dvořišti.

Empirická část práce je vystavěna na užití zjištěných teoretických poznatků v praxi při běžném vyučování na prvním stupni základní školy v Horním Dvořišti. Cílem práce je posoudit vhodnost a účelnost užití divadelních prvků při běžném vyučování formou pozorování, volného dotazníku, rozhovorů a supervizí ředitelky školy.

*Specific use of theatre elements in education for mixed age classes in
Horní Dvořiště.*

Abstrakt

This paper deals with the usage of specific drama elements within education of mixed age classes in Horni Dvoriste. The theoretical part of the paper focuses on discussion over the problems of standard education and dramatic education. It provides a summary of the main approaches to this phenomena and outlines the general theoretical framework. The methods of dramatic education are studied in detail. Special attention is paid to description of the school background of mixed age classes in Horni Dvoriste. Empirical part is based on utilizing gained theoretical knowledges and applying them to practical standard primary teaching at school in Horni Dvoriste. The aim of the paper is to consider whether using of drama elements within standard education is appropriate and purposeful. Thus, the techniques of observation, free questionnaire, dialogue and supervision are used for that purpose.

I. Úvod	10
II. Teoretická část A	
1. Drama a divadlo	12
1.1 Drama	12
1.2 Divadlo	13
1.3 Drama jako prostředek divadla a naopak	14
1.4 Divadelní a dramatické prvky	14
2. Klasické vyučování	16
2.1 Základní didaktické pojmy	16
2.1.1 Didaktika a didaktické principy (zásady)	16
2.1.2 Vyučování, učení, výuka, vzdělání	17
2.1.3 Zkušenost, vědomost, schopnost, dovednost	18
2.1.4 Motivace	19
2.2 Obsah, metody, formy a cíle výuky	19
2.2.1 Obsah vzdělávání	20
2.2.2 Metoda výuky	20
2.2.3 Forma výuky	21
2.2.4 Výukový cíl a jeho taxonomie	22
2.3 Učitel, žák	24
2.3.1 Učitel, učitelka	25
2.3.2 Žák	25
2.3.3 Vztah učitel – žák	26
3. Dramatická výchova	27
3.1 Název - dramatická výchova	27
3.2 Klíčové pojmy dramatické výchovy	27
3.2.1 Vymezení klíčových pojmů	28
3.3 Obsah, formy, cíle a metody dramatické výchovy	29
3.3.1 Obsah dramatické výchovy	29
3.3.2 Formy dramatické výchovy	30
3.3.3 Metody dramatické výchovy	30
3.3.4 Cíle předmětu dramatická výchova	33
3.4 Dramatická výchova jako nepovinný předmět	36

4.	Užití divadelních prvků a dramatických metod při běžné výuce	37
4.1	Užití těchto metod a prvků na 1. stupni základní školy	37
4.2	Užití divadelních prvků v běžné výuce- ano, ne	37
4.3	Použití metod na ZŠ	39
4.4	Divadelní prvky jako pomoc při vyučovacím procesu	41
4.5	Přínos těchto prvků přímo žákům nejen v Horním Dvořišti	42

II. Teoretická část B

1.	Situace školy	44
1.1	Historie školy	44
1.2	Základní informace	44
1.3	Vybavenost školy	45
1.4	Charakteristika pedagogického sboru	46
1.5	Žáci	47
1.6	Výukový systém	47
1.7	Školní akce	48
1.8	Mimoškolní projekty pro školáky a předškoláky	48
1.8.1	Karneval	48
1.8.2	Čarodějnice	50
1.8.3	Dětský den	51
1.9	Spolupráce s rodiči	53
1.10	Můj názor na školu	54

III. Empirická část

1.	Cíle výzkumu	55
2.	Hlavní výzkumná otázka	55
2.1	Vedlejší výzkumné otázky	55
3.	Hypotézy	55
4.	Výzkumný soubor	56
4.1	Demografické charakteristiky výzkumného souboru	56
5.	Realizace vyučování s divadelními prvky	56
5.1	Hodina č.1	56

5.2	Hodina č. 2	57
5.3	Hodina č. 3	59
5.4	Hodina č. 4	60
5.5	Hodina č. 5	62
5.6	Hodina č. 6	63
5.7	Hodina č. 7	64
5.8	Hodina č. 8	65
5.9	Hodina č. 9	66
5.10	Zápis	68
6.	Použité nástroj	69
7.	Metody sběru dat	69
8.	Vyhodnocování dat	70
9.	Výsledky	70
9.1	Pozorování	70
9.2	Volný dotazník	71
9.2.1	Odpovědi v dotazníku	74
9.2.2	Otázka č. 1	74
9.2.3	Otázka č. 2	75
9.2.4	Otázka č. 3	75
9.2.5	Otázka č. 4	75
9.2.6	Otázka č. 5	75
9.2.7	Otázka č. 6	76
9.2.8	Otázka č. 7	76
9.2.9	Otázka č. 8	76
9.2.10	Otázka č. 9	76
9.2.11	Otázka č. 10	76
9.2.12	Otázka č. 11	76
9.2.13	Otázka č. 12	77
9.2.14	Otázka č. 13	77
9.2.15	Otázka č. 14	77
9.2.16	Otázka č. 15	77
9.2.17	Závěrečné zhodnocení dotazníku	77
9.3	Rozhovory	78
9.4	Supervize ředitelky školy	78

9.4.1	Citovaná supervize	78
9.4.2	Rozbor supervize	79
10.	Závěr	80

IV. Použitá literatura

1.	Citovaná literatura	81
2.	Použitá literatura a zdroje	82

V. Přílohy

1.	Příloha č. 1 - vyplněné dotazníky	1
2.	Příloha č. 2 - souhlas rodičů k pořízení videozáznamu	21
3.	Příloha č. 3 - videozáznam ve formátu DVD	31
4.	Příloha č. 4 - prezentace na CD - Microsoft PowerPoint	32

Každý z nás, každý den začleňuje divadelní a dramatické prvky do svého běžného života. Ústní projevy zdůrazňujeme gesty, vnitřní pocity se odrážejí v naší mimice, při popisu občas užíváme pantomimu. Stačí se rozhlédnout kolem sebe a ocitneme se v nepřeberném množství malých, improvizovaných představení. Dítě v obchodním domě, dává okázale najevo svojí uraženou grimasou maminku nechut', koupit mu hračku. Pán v městské hromadné dopravě okázalými gesty vysvětluje revizní kontrole své vážné důvody, proč si nezakoupil lístek. Žák ve škole paroduje paní učitelku za jejími zády, aby pobavil své spolužáky. Divákovi televizních novin, se zračí ve tváři soucit s oběťmi katastrofických událostí. Tyto projevy jsou pro člověka tak přirozené, že je sám nepovažuje za ničím výjimečné. „Nehraj na mne divadlo.“ Často slyšíme, jako ustálené přirovnání, aniž bychom se pozastavili nad tím, jak je výstižné.

První divadla vznikla v době antické v Řecku ve čtvrtém století před Kristem. Vyvinulo se z původně rituálních antických her. V době, kdy pěstování obilí bylo nahrazeno v Řecku pěstováním vína, stal se národním bohem Dionýsos, bůh vinné révy a plodnosti. Tato změna inspirovala staré Řeky k tomu, aby při náboženských obřadech dramaticky zpracovali výjevy z jeho života. Tyto hry se nazývaly Velké Dionýsie a byly předváděny každoročně ve stejném období, tedy v březnu. Prostory pro slavnostní hry byly sestavovány tak, aby pojaly velký počet návštěvníků. V této době byly divadelní hry spojeny s náboženskými svátky, proto měli možnost účastnit se oslav nejen muži, ale také ženy i děti. Součástí slavností byla odnepaměti i hudba a tanec, kterou zprostředkovávala divákům orchestra, jež se později neodmyslitelně spojila s divadlem a je považována za nejstarší prvek divadelních her vůbec.

Z původně rituálních her se později vyvinulo divadlo. Místo, kde se scházeli lidé za zábavou, kde se hrály hry nejen náboženské, ale i politické a v neposlední řadě hry z aktuálního dění ve světě. Od této doby, přes různá úskalí válek a revolucí se divadlo měnilo, až se vyhranilo do podoby, kterou známe dnes.

V dnešní době je ve světě i u nás nepřeberné množství divadel i divadelních představení. Máme představení činoherní, muzikály, loutková divadla, opery i operety a také balet. V tomto čase technických vymožeností a nejnovějších technologií, je dobrým znamením, že lidé stále chodí do divadel i na různá představení, hraná lidmi, bez výrazných efektů a počítačových animací. Je tedy samozřejmé, že divadlo divákovi něco dává. Divadelní představení mohou na diváka zapůsobit formou prožitků, znalostmi z historie nebo současnosti, mohou díky citlivému zpracování mezilidských či

politických témat upravit nebo pozměnit názory diváků na specifické situace a v neposlední řadě v divákovi vždy něco zanechají: pocity, dojmy, myšlenky, vizuální představy, nové, nebo zajímavé výrazy.

Divadelní představení mají moc. Působí na naše smysly za pomoci barev, osvětlení, fantazie, výrazným řečovým projevem, dynamikou pohybových dovedností nebo čerpají z pocitů v nás zažitých. Svoji propracovanou hrou v nás vyvolávají smutek, radost, lítost i soucit. V dnešní uspěchané době plné stresu nám umožňují žít na chvíli život někoho jiného, v jiné době, ale i v jiné zemi. Zemi fantazie.

Stejným způsobem působí divadlo také na děti. Během představení se děti ocitají v pohádkové zemi, plné kouzel a fantastických postav. Prostřednictvím hry se učí oddělovat dobré od zlého, soucítí s hlavním hrdinou a touží po šťastném konci. Vnímají všechny detaily a zapojují do předváděného představení všechny své smysly. Je tedy zřejmé, že divadlo děti nejen baví, ale zároveň svým přirozeným a nenápadným způsobem i učí. Děti si porovnávají názory na hru, řeší zda by se v roli hrdiny zachovaly jinak, či nikoliv.

Předložená práce se zabývá užitím divadelních prvků a dramatických metod při výuce na malotřídní škole v Horním Dvořišti. Spousta z těchto prvků je již běžně do výuky začleňována, ale bohužel se tak nečiní systematicky nebo je učitel zařazuje neuvědoměle. Dalším problémem při práci s divadelními prvky jsou teorie, že začleňování divadelních prvků do výuky samostatně je v době, kdy máme možnost zařadit do škol předmět „dramatická výchova“, naprosto zbytečné. Bohužel však ne každá škola má možnost tento předmět zavést.

V předložené práci se budu soustředit nejen na dramatické metody, které je možné použít při běžném vyučování, ale také na samostatné divadelní prvky, které mohou rozvíjet žákovi schopnosti i dovednosti v procesu běžného vyučování. Poukáži na některé problémy spojené s daným tématem a nabídnu pohled na problematiku dramatiky a divadla ve školách z různých pohledů. Cílem mé práce není komplexní posouzení předmětu dramatická výchova, ani sepsání jakési odborné příručky pro učitele, ale snaha potvrdit zájem ze strany žáků prvního stupně o divadelní dramatické prvky ve výuce.

II. Teoretická část A

1. Drama a divadlo

V této kapitole se zaměřím na pojem drama, jako na literární druh. Podám výklad obecných informací, které se týkají dramatu, jako celku. Stejným způsobem zde budu popisovat divadlo. Předem podotýkám, že se nebude jednat o text odborný, ani detailní popis těchto uměleckých celků. Jde o obecné charakterizování těchto pojmů. Dále se v této části budu věnovat divadelním a dramatickým prvkům, které budu definovat vlastními slovy, pro budoucí použití v celé diplomové práci.

1.1 Drama

Slovo drama je odvozeno z řeckého pojmenování „dráma“, které v překladu do českého jazyka znamená čin, skutek nebo jednání. Drama je řazeno mezi základní literární druhy spolu s lyrikou a epikou. Každý z těchto literárních druhů má své typické a nezaměnitelné znaky. Budeme-li se zabývat specifikem dramatu, zjistíme, že jde o literární dílo, určené k divadelnímu představení. Základním stavebním kamenem dramatu je psaná forma za pomoci dialogů a monologů postav. Autor využívá monolog k vyjádření myšlenek postavy, její řeč přímo k divákovi nebo jako prostor pro vlastní poznámky. Dialogem se míní rozhovor dvou či více postav v jednotlivých výstupech autorovy hry.

Při bližším zkoumání dramatu, narazíme dále na pojem dramatický žánr a jeho rozdělení – tragedie, komedie, činohra. Tragedie je hra s vážným obsahem, kdy se hlavní hrdina potýká s nepřízní osudu, která v závěru vyústí ve špatný konec. Komedie je pravým opakem tragedie. Je to hra psaná humornou formou. Hrdina se zde také setkává s nepřízní osudu, avšak je schopen své potíže vyřešit a hra vyvrcholí ve šťastný konec. U činohry není tak snadné popsat její obsah. Činohra může obsahovat tragedii i komedii. Je to literárně – dramatický žánr, který se již nevyskytuje jako psané dílo, ale jeho neodmyslitelnou součástí je i samotné divadelní ztvárnění.

Drama vzniklo ve Starověkém Řecku na počest rituálních a náboženských oslav.¹ Již v té době mělo svojí pevně danou strukturu, která je užívána dodnes, ačkoliv v mnoha pojetích moderního dramatického ztvárnění, pracuje autor s výstavbou dramatu individuálně.

¹ Počátkům dramatu se věnuji již v úvodní části, proto je zde o něm pouhá zmínka.

Výstavba dramatu se dělí na: expozici, kolizi, krizi, peripetii a katastrofu. Každá jednotlivá část této výstavby má své specifikum, které vytváří samostatný příběh. Expozice je definována, jako úvod do děje. Čtenář¹ se zde seznamuje s dobou, ve které se hra odehrává, s konkrétní situací, s hlavním hrdinou i s prostředím. Dá se říct, že se v této části hry podávají čtenáři veškeré základní informace o dané hře jak v literární tak v divadelní podobě. Do kolize autor zařazuje dramatický prvek, konflikt, který nastolí jisté napětí, které směřuje hru k další části výstavby, tedy ke krizi. Krize je vyvrcholením napětí, místem kde konflikt dosahuje nejvyššího stupně. V peripetii dochází k jistému obratu a hrdinovi se nabízí možná východiska a řešení situace, které vyústí v katastrofu - k rozuzlení celé hry.

1.2 Divadlo

V tomto odstavci se nehodlám zaobírat divadlem jako budovou, ale divadlem jako celkem, který je složen z herců, divadelních pracovníků, jeviště a diváků i divadelního představení samotného.

Divadlo je dlouhodobý projekt, který vrcholí uvedením představení pro diváky. Než se tak stane, pracuje na něm nepřeborné množství pracovníků od režiséra, přes osvětlovače až ke skladateli hudby. Ve zjednodušené verzi by se dalo divadlo popsat takto: Ve většině případů na počátku všeho stojí dramatický text. Dramatický text je zpracován scénáristou. V tuto chvíli vstupuje na scénu režisér. Režisér obsadí role herci, ty pak během zkoušek hodnotí a opravuje. Herci svým výkonem přenášejí hru na diváky. Diváci ji shlédnou, hodnotí a ucelují své názory a postoje.

Je však jasné, že divadlo samo o sobě jednoduché není. Divadlo má také různé žánry. Ty se dělí na pohybové, hudební a činohru. Mezi pohybové žánry patří tanec, balet, pantomima a loutkoherectví. Do hudebních žánrů se řadí zpěvohra, opera, opereta a muzikál. Činohra je často klasická divadelní hra, v které se pojednává o vážných společenských, obecně lidských či mezilidských vztazích a problémech.

Divadlo je jediné umění, které můžeme vnímat všemi lidskými smysly. Výtvarné, taneční i literární umění vnímáme vizuálně. Hudbu a zpěv zase pouze akusticky, ale v případě divadla zapojujeme nejen zrak a sluch, ale v určitých případech můžeme použít čich nebo dokonce hmat.

¹ V případě divadelního představení, bychom užívali výrazu divák.

Dalším specifikem divadla je charakter divadelních her. Divadelní hry mohou mít funkci nejen estetickou, která je v divadelním umění naprosto zásadní, ale mohou plnit i funkci výchovnou, politickou, náboženskou, etickou, zábavnou, didaktickou nebo dokonce v sobě obsahovat náboženský charakter.

1.3 Drama jako prostředek divadla a naopak

Výše bylo uvedeno několik základních informací o dramatu a divadle, jako samostatných celků. Tyto dva celky jsou však často propojovány. Divadelní hry jsou inspirovány dramatickou předlohou, která je zpracována scénáristou do divadelní podoby, nebo může jít i o proces divadelní improvizace pouze na základě hlavní myšlenky dramatického textu. Řekneme – li si slovo *drama*, je v celku možné, že se nám vybaví ve spojení se slovem *divadelní*.

Pokud se zaměříme přímo na odbornou literaturu¹, můžeme se setkat s podobnými názory. Podle Valenty „*divadlo žije v symbióze s dramatem a naopak. Drama se prostřednictvím divadla „vyjevuje“*. *Divadlo má největší šanci být pro diváka zajímavé, když hraje drama (ve smyslu s řešenou zápletkou)*.“ (Valenta J, 2008, str. 42). S ohledem k těmto skutečnostem, budu dále ve své práci užívat termíny *dramatizace* a *dramatický* ve smyslu divadelně dramatickém.

1.4 Divadelní a dramatické prvky

Často můžeme slyšet pojem divadelní prvky, ale pokud se začneme zajímat o přesnou definici tohoto pojmu, zjistíme, že existují různé teorie výkladu, ale přesné vymezení tohoto pojmu žádné. Podobný problém se vyskytne i při hledání přesné definice prvků dramatických. Co jeden autor chápe jako metody, chápe jiný jako techniky a další jako prvky. Jelikož je pojem *divadelní prvek* naprosto zásadním pro vypracování mé diplomové práce, pokusím se o vlastní definici², se kterou budu dále pracovat v celé práci.

Co je divadlo?³ Je to forma umění, která na člověka působí všemi smysly. Je to umělecký útvar, který je přenášen dějem na jevišti⁴, na diváka v hledišti za pomoci pohybu, řeči, hudby, zpěvu, barev, historické nebo současné symboliky.

¹ Zejména zaměříme – li se na odbornou literaturu týkající se dramatické výchovy.

² Nesnažím se o definici odbornou, jde pouze o definici sloužící k orientaci v této konkrétní práci.

³ Obecné informace byly podány již výše, zde jde jen o krátký souhrn potřebný pro tvorbu definice.

⁴ Nezapomínejme, že děj na jevišti není uskutečňován pouze herci samotnými, ale i působením zvuků, kulís, pozadí...

Prvkem se rozumí nejmenší, nejzásadnější část celku. V případě loutkoherectví by to tedy byla loutka a její hlasový projev. Při pantomimě je zase nejpodstatnější pohyb a výraz, ale je při ní běžné i použití zvuků, které zdůrazňují mimovi činy. Pro hudební žánry divadla je zase nezbytný hlasový projev a hudba. Vezmeme – li v úvahu předešlý text a zaměříme se na samotné divadelní prvky, které jsou podstatné pro všechny divadelní žánry můžeme je obecně definovat jako: *gesta, výrazy, symboly, znaky, rekvizity, kulisy, kostýmy, zvuky, pohyby a řeč.*

2. Klasické vyučování

V této kapitole se budu věnovat vyučovacímu procesu a jeho základním definicím. Rozeberu základní kategorie vyučovacího procesu, z důvodu dobré orientace v jeho fázích. Podám popis činitelů výuky a jejich postavení v tomto procesu.

2.1 Základní didaktické pojmy

V názvu mé diplomové práce je „Užití divadelních prvků ve výuce...“ Je tedy na místě vysvětlit si zde co vlastně pojem výuka je. Samotnou definicí výuky bych však ničeho nedosáhla. Pro přesnou představu o výuce, jako celku a mé následné používání odborných termínů je třeba vymezit i další pojmy jako didaktika, výuková metoda, výukové formy, výukové cíle, ale i dovednost, vědomost, znalost atd. pokusím se tedy o co nejstručnější shrnutí a charakterizaci vyučovacího procesu za pomoci odborné literatury.

2.1.1 Didaktika a didaktické principy (zásady)

Didaktika by se obecně dala charakterizovat jako pedagogická disciplína zabývající se teorií vyučování a jeho jednotlivých částí. Didaktika jako disciplína se dále dělí na oborové didaktiky, jako jsou například: *obecná didaktika, didaktika základní školy, didaktika mateřské školy atd.* (Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003)

Jednou větou bychom mohli tedy říct, že didaktika je základním stavebním kamenem vyučovacího procesu. Didaktika má také své principy. Dvořáček je definuje takto : „ *Didaktické principy jsou obecné požadavky (zásady, pravidla) vycházející ze základních zákonitostí vyučovacího procesu, ověřených zkušenostmi pedagogů i řadou pedagogických experimentů. Dodržování těchto pokynů a pravidel zvyšuje pravděpodobnost úspěchu pedagogické práce.*“ (Dvořáček J, 2004, str. 61)

Nadneseně by se dalo říci, že tyto pedagogické principy můžeme považovat za jakousi „opěrnou berličku“ pro učitele, která mu pomáhá k inspiraci a orientaci v jeho pedagogickém rozhodování. Tyto didaktické principy (zásady), kterými se didaktika zabývá od počátku¹ svého vzniku procházely během let rozsáhlými úpravami na základě nových vědeckých poznatků. Právě jejich úpravami a aktualizacemi dnes didaktika nemá jejich ucelený systém. Uveďme si zde tedy ty, které se vyskytují v dnešní doporučené literatuře v oboru pedagogika. Jsou to didaktické zásady: *názornosti, soustavnosti a přiměřenosti, uvědomělosti a aktivity, spojení teorie s praxí, systematickosti, individuálního přístupu, vědeckosti, posloupnosti, komplexního rozvoje osobnosti žáka* (podle Dvořáček J, 2004, Kalhous Z , 2002).

2.1.2 Vyučování, učení, výuka, vzdělání

¹ První didaktické zásady stanovil ve své Velké didaktice J.A. Komenský.

Nyní už víme co je didaktika a čím se zabývá. Můžeme tedy přistoupit k charakteristice a definicím jejích základních pojmů. Základní pojmy didaktiky jsou: Vyučování, učení, výuka a vzdělání.

Vyučování je v pedagogickém slovníku popisováno jako druh lidské činnosti spočívající v interakci učitele a žáků, jejímž základem je záměrné působení na žáky tak, aby u nich docházelo k učení. Vyučovací činnosti se vztahují k učivu a různým způsobům jeho didaktického zprostředkování učícím se subjektům (Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003, str. 288). Můžeme tedy říci, že vyučování je hlavní prostředek výchovy a vzdělávání, jehož základními činiteli jsou – učitel, žák a obsah učiva. Dále je třeba zdůraznit, že samotné vyučování v sobě zahrnuje i způsob didaktického působení na žáka, tedy i výukové metody, formy a cíle. Tou nejdůležitější složkou vyučování je pak učení samo.

Zjednodušeně vymezit pojem učení není nic lehkého. Zohledníme-li skutečnost, že samotných teorií je více než padesát a podobné je to i s definicemi pojmu učení, je pro mne jediným možným způsobem vybrat do této práce definici takovou, která je krátká, přehledná a srozumitelná. „*Učení je získávání zkušeností a utváření jedince v průběhu jeho života. Naučené je opakem vrozeného.*“ (podle Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003, str. 259, cit. Dle Čáp J, 2001).

Jde tedy o psychický proces, při němž jedinec získává zkušenosti, které ho rozvíjejí po všech stránkách osobnosti z nichž může čerpat v celém průběhu života.

Dalším pojmem, který je nutné pro účel této práce definovat je výuka: „*Hlavní forma vzdělávací činnosti, při níž učitel a žáci vstupují do určitých vztahů a jejímž cílem je dosahování stanovených cílů.*“ (podle Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003, str.288, cit. Dle Maňák J, 1994). Obecně tedy můžeme tvrdit, že výuka v sobě zahrnuje vzájemné působení vyučování s učením.

Abychom se dále mohli věnovat vyučovacímu procesu jako celku, je třeba si vymezit i pojem vzdělání. Tento pojem však nemá přesnou definici a je možno na něj nahlížet z různých pohledů. Budu se tedy opět opírat o Dvořáčkovu vymezení tohoto pojmu, který uvádí, že vzdělání je: „*system vědomostí, dovedností, postojů, názorů a přesvědčení člověka a úroveň rozvoje jeho schopností, jichž se dosáhlo na základě cílevědomého vyučovacího procesu, a to ve školách, různými formami sebevzdělání a na základě praktických činností.*“ (Dvořáček J, 2004, str. 6)

2.1.3 Zkušenost, vědomost, schopnost, dovednost

Dalšími nezbytnými pojmy, které je třeba vymezit, nebo definovat jsou zkušenost (empirie), vědomost (znalost), schopnost a dovednost. Pokud si vezmeme do ruky jakoukoliv odbornou literaturu nebo budeme číst odborný článek z oblasti pedagogiky s téměř stoprocentní jistotou narazíme alespoň na dva z těchto pojmů. Tyto pojmy jsou zařazeny i v RVP¹, jejichž prostudování je základem pro práci každého pedagoga.

1. Zkušenost – Souhrn prožitků a poznatků, které člověk získává během svého života z vnitřního a vnějšího světa a jež jsou zařazeny v jeho psychice do kontextu významů, hodnot a poznatků. (podle Geist B, 2000, str.58)
2. Vědomost – Soustava faktů a pojmů, teorií a komplexních poznatkových struktur, které si jednotlivec osvojil prostřednictvím školního vzdělávání, vlastního učení a z jiných zdrojů. Je výsledkem žákovy vnímání, praktického experimentování i životních zkušeností. (podle Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003, str.270)
3. Schopnost - Individuální potenciál člověka pro provádění určité činnosti v budoucnu. Je to možnost, podmíněná do jisté míry vrozenými předpoklady, která se může (ale nemusí) rozvinout v závislosti na tom, do jakého sociálního prostředí je člověk začleněn, jak kvalitní výchovy a vzdělání se mu dostane, co on sám pro rozvoj svých schopností udělá. Příklady schopností: Zrakové, sluchové, pohybové, intelektové. (podle Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003, str. 212)
4. Dovednost – Cvičením rozvinutá, respektive zdokonalená schopnost, specializovaná k určitým výkonům, k řešení určitých úloh, situací atp. ve smyslu jejího aktuálního užití (aktuální činnosti), k němuž je jedinec motivován. (podle Geist B, 2000, str. 46)

Charakteristiku těchto pojmů by bylo jistě možné zobecnit, ale jelikož se budou vyskytovat v mé práci až do samého konce, je toto odborné vymezení žádoucí.

2.1.4 Motivace

Než přistoupíme k samotným kategoriím vyučovacího procesu je třeba si ještě vymezit pojem motivace. Je to souhrn vnitřních i vnějších faktorů, které vzbuzují,

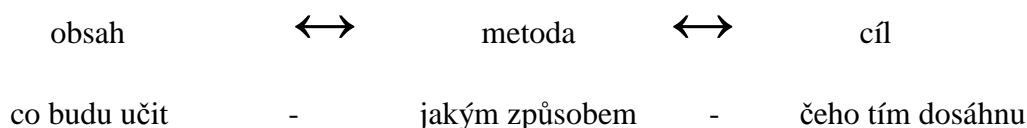
¹ RVP – Rámcově vzdělávací program.

aktivují lidské jednání a prožívání. Zaměřují toto jednání a prožívání určitým směrem . Řídí jeho průběh a způsob dosahování výsledků a také ovlivňují způsob reagování jedince na jeho jednání a prožívání, jeho vztahy k ostatním lidem a ke světu (Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003, str.127).

Motivace žáků při výuce je charakterizována jako výsledek procesu motivování, na němž se podílí žák sám, jeho učitel, jeho rodiče i spolužáci. Učitel může motivovat žáky vytvářením adekvátního obrazu o nich, probouzením jejich poznávacích a sociálních potřeb, svým očekáváním od jejich výkonů i jich samotných, využitím odměn a trestů, eliminováním pocitu nudy a předcházením strachu ze školy (Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003, str.128). Obecně dále víme, že motivace může být kladná, nebo záporná. Záporná motivace by se však ve vyučovacím procesu měla vyskytovat pouze minimálně a jen v nezbytných situacích. Přílišná záporná motivace by mohla žáka frustrovat a deprivovat.

2.2 Obsah, metody, formy a cíle výuky

Základními třemi kategoriemi výuky jsou obsah, metoda a cíle. Tyto kategorie jsou na sobě navzájem závislé a nelze je od sebe ve vyučovacím procesu oddělit. Tento fakt si můžeme ukázat na jednoduchém grafickém znázornění:

Dalším důležitým článkem výuky je její forma, tedy způsob jakým výuka probíhá.

2.2.1 Obsah vzdělávání

Obsah vzdělávání lze charakterizovat jako prostředek kultivace člověka, odrážející úroveň poznání a sociální zkušenosti, zajišťující integritu a kontinuitu vývoje společnosti. Reflektuje systém hodnot, idejí a sociálních vzorů chování, kulturní tradice, poznání vědecké a umělecké, potřeby sociopolitické a ekonomické. Je determinován současnými funkcemi a cíli vzdělání. Dynamicky se proměňuje v závislosti na povaze a

kvalitě prostředí. Historicky byl chápán jako prostředek zachování kulturního dědictví, transformovaného novým generacím. Stává se prostředkem vyrovnávání se změnami ve společnosti a prostředkem přípravy na záměrné podmínky života v budoucnosti (podle Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003, str. 142). Obsah vzdělávání je tedy komplexní soubor poznatků, hodnot a výkonů jednotlivých oborů, z nichž je následně vybrán a sestaven obsah jednotlivých vyučovacích předmětů.

2.2.2 Metoda výuky

Slovo metoda pochází z řeckého slova *methodas*, což je překládáno jako cesta. Můžeme tedy říct, že metoda je cesta k výukovému cíli. Je proto na učiteli, aby si zvolil takovou cestu, která bude pro žáky vhodná, přiměřená, zajímavá a aby byli všichni společně schopni dojít na konec ke stanovenému cíli.

Jak již bylo uvedeno, je důležité, aby učitel volil metodu s rozvahou. Je tudíž logicky zřejmé, že metod je více. Vyučovací metody však nemají žádný ucelený systém, který by byl obecně platný pro všechny odborné knihy didaktiky. Na druhou stranu je důležité, si některé typy výukových metod běžné výuky ukázat, abychom je mohli v další části mé práce porovnat s dělením metod a jejich uplatňováním v dramatické výchově. Proto zde uvedu klasifikaci základních skupin metod se kterou jsem se jako studentka pedagogické fakulty nejčastěji setkávala a která mému účelu poslouží nejlépe, jelikož je srozumitelná a není třeba ji dále rozvádět.

Komplexní klasifikace základních skupin metod výuky (Maňák, 1990)

A) Metody z hlediska pramene poznání a typu poznatků (aspekt didaktický)

I. Metody slovní

1. monologické metody (vysvětlování, přednáška, vyprávění, instruktáž...)
2. dialogické metody (rozhovor, diskuse, dramatizace...)
3. metody písemných prací
4. metody práce s učebnicí, knihou

II. Metody názorně demonstrační

1. pozorování
2. předvádění (předmětů, obrazů a jiných pomůcek, pokusů, činností)
3. demonstrace statických obrazů
4. statická a dynamická projekce

III. Metody praktické

1. nácvik pohybových a praktických dovedností
2. žákovské pokusy a jiné laboratorní činnosti
3. grafické a výtvarné práce
4. pracovní činnosti (v dílnách, na pozemku)

B) Metody z hlediska aktivity a samostatnosti žáků (aspekt psychologický)

- 3 metoda sdělovací
- 4 metoda samostatné práce žáků
- 5 metoda badatelská a výzkumná

C) Metody z hlediska myšlenkových operací (aspekt logický)

1. postup srovnávací
2. postup induktivní
3. postup deduktivní
4. postup analyticko – syntetický

D) Varianty metod z hlediska fází vyučovacího procesu (aspekt procesuální)

1. metody motivační
2. metody vytváření nových vědomostí a dovedností
3. metody upevňování a opakování učiva
4. metody prověřování a hodnocení

E) Varianty metod z hlediska vyučovacích forem a prostředků

1. kombinace vyučovacích metod s vyučovacími formami
2. kombinace vyučovacích metod s vyučovacími prostředky

Forma výuky

Formy výuky jsou charakterizovány jako prostředky, způsoby organizace výuky, které se vztahují k uspořádání prostředí, způsobům organizace činností učitele a žáků (podle Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003, str. 66).

Jak už tomu v didaktice bývá, ani vyučovací formy nemají žádný přesně vymezený ucelený systém. Obecně tedy můžeme dělit formy výuky podle prostředí ve kterém se vyučovací proces odehrává (ve specializované učebně, v přírodě nebo v klasické třídě), délky trvání výuky (jednohodinové, dvouhodinové, vysokoškolské lekce nebo seminář...), rozdělení rolí mezi učitelem a žákem (otevřené, řízené) nebo podle uspořádání žáků (individuální, skupinové, hromadné...). Při hlubším zamyšlení by se jistě ještě dalo najít mnoho možností jak formy výuky rozdělit, ale pro mé účely je toto rozdělení naprosto dostačující a není potřeba formy výuky více specifikovat.

Výukový cíl a jeho taxonomie

Je to jedna z klíčových didaktických kategorií, vymezující účel, záměr výuky, ale také výstup a výsledek výuky. Progresivním trendem je charakterizování cílů v podobě dosažených kompetencí (kvalitách předpokládaných výsledků, kterých má žák dosáhnout). Cíle zahrnují hodnoty a postoje produktivní činnosti, praktické dovednosti a dále také poznatky a porozumění. Rozlišujeme výukové cíle předmětu jako celku cíle ročníkové nebo pro určitá témata (podle Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003, str. 29). Objektivním předpokladem pro stanovení výukových cílů pro jednotlivé vyučovací hodiny je schopnost učitele analyzovat učivo a respektovat přitom výsledky pedagogicko-psychologické diagnostiky třídy (jednotlivých žáků). Spolutvůrci cílů jsou i sami žáci, žák není pouhým pasivním objektem výuky, ale měl by být jejím aktivním subjektem, který má do procesu zasahovat. Výukové cíle nejsou jen perspektivním programem, mají významnou usměrňující a motivující roli v činnosti žáků, výuka je založena na jejich aktivitě a samostatné práci. Cíle dávají výuce řád, pomáhají zvolit přiměřené metody vyučování i hodnocení.

Učitel si musí uvědomit, čeho má být ve výuce dosaženo, smysluplně volit cestu k dosažení tohoto stavu; uspořádání učiva, učební činnosti a možnosti, metodické postupy a organizační formy; účinné zjišťování a hodnocení výsledků výuky. Výukový cíl významně ovlivňuje učební činnosti žáků (podle Kalhous Z , 2002, str. 273 – 276).

Výukové cíle se dělí na tři typy: kognitivní (vzdělávací), afektivní (postojové) a psychomotorické (výcvikové). Každý z těchto typů má svůj nezanedbatelný význam, proto je nezbytně nutné při tvorbě a formulaci cílů zohlednit každý z nich samostatně.

Aby byl výukový cíl vhodný pro vyučovací proces a regulaci žákových učebních činností, měl by splňovat čtyři požadavky.

1. komplexnost výukových cílů:

- cíle kognitivní (vzdělávací) učitel stanovuje tak, aby žák věděl co a jak se má naučit; žák by měl přesně pochopit, jaký výkon se od něho očekává, které úlohy má umět vyřešit, popsat a zdůvodnit postup svého řešení, formulovat svou myšlenku
- u afektivních (postojových) cílů učitel promýšlí obsah tematického celku

- psychomotorické cíle (výcvikové) učitel stanoví na základě toho, jaké psychomotorické dovednosti mají žáci získat (pracovat s přístrojem, v cizím jazyce vyslovit správně slovo)
- v některých předmětech převládají cíle kognitivní, jinde afektivní nebo psychomotorické, povinností učitele je, aby systematicky pracoval se všemi třemi výukovými cíly a akceptoval jejich vzájemnou souvislost

2. konzistentnost (soudržnost) výukových cílů:

- vnitřní vazba cílů, která znamená podřízenost nižších cílů vyšším a závislost vyšších cílů na dosažení cílů nižších
- vymezení cílů tematických celků, dílčích témat a vyučovacích hodin nebo jejich částí, je věcí učitele – jsou to cíle specifické nebo konkrétní
- není nezbytně nutné, aby na každou vyučovací hodinu měl učitel stanoven výukový cíl

3. kontrolovatelnost výukových cílů

- lze posoudit jen na základě pozorovatelné činnosti žáků
- výukové cíle by měly obsahovat: požadovaný výkon žáků, podmínky výkonu (za jakých předpokladů má žák výkon realizovat – např. samostatně, v určeném časovém limitu,...; normu výkonu – vyjadřuje kvalitu výkonu ve vztahu k určenému specifickému cíli – např. počet chyb, kterých se smí dopustit)

4. přiměřenost výukových cílů

- znamená stanovení takových cílů, které jsou náročné, ale současně i splnitelné pro většinu žáků
- učitel, který danému předmětu ve třídě vyučuje, má možnost znát momentální úroveň třídy a v průběhu výuky může opakovaně srovnávat stanovený specifický výukový cíl se skutečnými výsledky výuky
- učitel musí vycházet z předpokladu nestejně mentální, afektivní a psychomotorické úrovně jednotlivých žáků

(podle Kalhous Z , 2002, str. 276 – 279)

Poslední odstavec této podkapitoly věnujeme taxonomii výukových cílů. Taxonomie výukových cílů představují užitečný nástroj, jehož pomocí učitel může zajistit, aby žáci ve výuce byli schopni zvládnout potřebnou poznatkovou základnu předmětu, ale zároveň se také naučili vědomosti, dovednosti a postoje aplikovat. Taxonomie jsou rozděleny pro každý typ výukového cíle tedy pro kognitivní, afektivní a psychomotorické (podle Kalhous Z , 2002, str. 279). Abychom se vyhnuli

sáhodlouhému vysvětlování a popisování jednotlivých taxonomií, postačí nám pro naše účely jednoduchá tabulka, která zobrazuje srozumitelným způsobem srovnání jejich všech tří typů.

Kognitivní oblast (doména) B.Bloom a kol. (1956)	Afektivní oblast (doména) Kratwohl a kol. (1964)	Psychomot. Oblast (doména) H. Dave (1968)
hodnotící posouzení		
↑		
syntéza	zvnitřňování, začlenění do charakteru	automatizace
↑	↑	↑
analýza	organizování, systematizování	koordinace
↑	↑	↑
aplikace	uznání, ocenění	zpřesňování
↑	↑	↑
pochopení (porozumění)	reakce na podnět	manipulace (praktická cvičení)
↑	↑	↑
zapamatování (znalost) informací	vnímání podnětů	nápodobá (imitace)

Tab. Č. 1 Taxonomie výukových cílů – srovnání. (podle Kalhous, 2002, str. 289)

Učitel, žák

V této kapitole jsme si již vysvětlili co je obsahem výuky, jakými metodami disponuje, popsali jsme si její cíle i jejich taxonomii, seznámili se s jejími formami. Mezi lidmi se říká věta: „To nejlepší nakonec“. V našem případě by bylo lepší říct spíše to nejdůležitější nakonec. Za to nejdůležitější v této kapitole považuji žáky a učitele. K čemu by nám byly výše uvedené didaktické kategorie výuky, kdyby je neměl kdo aplikovat, nebo kdyby nebylo možné je na někom aplikovat?

2.3.1 Učitel, učitelka

Učitel¹ je jeden ze základních činitelů vzdělávacího procesu, kvalifikovaný pedagogický pracovník, spoluodpovědný za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu. Učitel spoluvytváří edukační prostředí, klima třídy, organizuje a koordinuje činnosti žáků, řídí a hodnotí proces učení (podle Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003, str. 261). Obecně by se tedy dalo říct, že učitel je odborně vzdělaná osoba, která má k dispozici prostředky a schopnosti k tomu předávat žákovi vědomosti a znalosti, rozvíjet jeho dovednosti a schopnosti a pomáhat mu je prakticky aplikovat.

Na učitele jsou kladeny jisté nároky. Učitel musí být vysokoškolsky vzdělaný v oboru a v průběhu jeho pedagogického působení své znalosti dále rozšiřovat. Měl by mít také znalosti z oblasti psychologie a dnes i základní znalosti z oboru speciální pedagogika. Dalším nárokem k vykonávání této profese jsou i jisté osobnostní předpoklady, autorita a schopnost působit na žáka příkladně. Být klidný, trpělivý a kladně motivovat a povzbuzovat žáky v průběhu vyučovacího procesu.

2.3.2 Žák

Žákem je nazýván každý subjekt, který je zapojen v nějakém edukačním řízeném procesu a to bez ohledu na věk. Pravdou však je, že obecně si pod pojmem žák představíme dítě navštěvující základní školu. U učících se subjektů středních škol, odborných učilišť nebo vysokých škol se v Čechách spíše používá pojem student.

Žák má ve vyučovacím procesu tu nejvýznamnější úlohu a jsou na něj kladeny velké nároky. Po vstupu do školy si dítě musí osvojit novou roli, tedy roli „žák“. Musí se naučit školním pravidlům, zapojit se do kolektivu třídy, poslouchat pokyny učitele a osvojit si nové, pro něj často velmi náročné učivo.

Zde se vyskytuje další problém a to ten, že žákovo pojetí učiva se často liší od pojetí učiva učitelem a jeho následným výkladem. Žákovo pojetí učiva můžeme vyjádřit jako souhrn poznatků, představ a interpretací, které si o učivu individuálně vytváří. Jde o jakousi žákem zpracovanou podobu učiva obsaženého v jednotlivých vyučovacích předmětech a tématech učiva. Žákovo pojetí učiva je vytvářeno na základě té podoby učiva, jež je prezentována ve výuce, ale také na základě naivních teorií dítěte, jež nemusí být v souladu s výukovou podobou učiva (podle Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003, str. 316).

¹ Budeme používat pouze tvar mužského rodu, jelikož se tak uvádí ve všech publikacích.

2.3.3 Vztah učitel – žák

Vztah učitel – žák je mezilidský vztah, který ovlivňuje průběh i výsledek učitelova vyučování, žákova učení, kvalitu jejich vzájemné spolupráce, sociální percepci a emociální a motivační aspekty výuky. Je dán obecně sociálními rolemi, statusy z nich vyplývajícími a konkrétními zvláštnostmi – obou aktérů, vzájemného působení, vyučovacího předmětu i učiva, dále délkou a frekvencí jejich vzájemného setkávání a možnostmi hlouběji se vzájemně poznat (podle Průcha J, Walterová E, Mareš J, 2003, str. 304). V případě vztahu učitel – žák na prvním stupni základní školy, je frekvence vzájemného setkávání těchto dvou subjektů nejvyšší. Učitel s žákem pracuje každý školní den ve většině případech i každou vyučovací hodinu a je zde žádoucí, aby žák na učitele (samozřejmě i učitel na žáka) reagoval kladně, měl k němu autoritu a důvěru.

Jde zde ale také o vztah učitel – žáci. Učitel získává ucelenou zpětnou vazbou informace o kvalitě nebo naopak nedostacích svého působení ve vyučovacím procesu a to jak u jednotlivců, tak v celé skupině. Žák zase hodnocením ze strany učitele o průměrnosti, nadprůměrnosti nebo podprůměrnosti ve srovnání s ostatními žáky nebo s výkony, které od něj učitel očekával.

Dalo by se tedy říct, že vzájemné působení učitele a žáků na sebe navzájem je pro průběh vyučovacího procesu podstatným aspektem.

3. Dramatická výchova

V této kapitole se budu věnovat předmětu dramatická výchova. Představím jeho základní pojmy, vymezím obsah, formy, metody, cíle výuky a specifika tohoto předmětu oproti běžné výuce. Větší část této kapitoly se zaměřím hlavně na metody

dramatické výchovy, které jsou klíčové pro závěrečnou kapitulu teoretické části této práce z důvodu, že specifická klasifikace metod je v několika případech ekvivalentem pro mnou výše vymezený divadelní prvek.

3.1 Název - dramatická výchova

Vyučovací předmět *dramatická výchova*, je předmětem poměrně novým a stále diskutovaným. Už jen samotné pojmenování tohoto předmětu vyvolává u mnoha odborníků potřebu tento název přesněji definovat. Pro přesnou představu zde vkládám citaci Mackové: *„Samotný název dramatická výchova, jako ostatně většina termínů oboru, vzniká překlady z angličtiny, přizpůsobeným našim zvyklostem. V originále se tyto předměty jmenují jednoduše Arts, Music, Drama, případě Arts, Music, Drama Education. U nás je zvykem nazývat tyto předměty „výchovy“. Překládáme proto nepřesně anglický termín Education (Drama in Education, Drama and Education, Theatre in education atd.) jako výchova. Education ale znamená výchovu i vzdělávání, tedy i zvládnutí konkrétních, v našem případě dramatických obsahů (dovedností ale i vědomostí)“* (Macková S, 1995, str. 10). Vezmeme-li v úvahu, že pojem slova výchova¹ je odlišný od pojmu vzdělávání právě tím, že nerozvíjí pouze žákovy schopnosti, dovednosti a vědomosti, ale směřuje k všestrannému rozvoji a kultivaci jeho osobnosti – tedy i jeho vlastností, zkušeností, chování, prožívání a chápání, je namístě se k nespokojenosti odborníků podílejících se na zařazení tohoto předmětu u nás připojit. Předmět dramatická výchova má svůj specifický obsah, metody i cíle výuky, ale stále je to vyučovací předmět, jako například český jazyk, a proto je jeho cílem vzdělávat i vychovávat současně.

3.2 Klíčové pojmy dramatické výchovy

Abychom mohli přistoupit k samotné podstatě vyučovacího předmětu „dramatická výchova“ a představit si jeho strukturu, obsah učiva, metody a cíle, je nezbytné vysvětlit si pojmy, které jsou pro tento předmět klíčové.

3.2.1 Vymezení klíčových pojmů

Základním stavebním kamenem dramatické výchovy je hra v roli. Co je zde myšleno pojmem role? Z hlediska celého vyučovacího procesu je role jakýmsi statutem jedince, který se v určité společnosti nebo situaci chová podle očekávání někoho jiného

¹ Pojem „výchova“ je často zaměňován s pojmem „vzdělávání“ a to bohužel i v některých odborných publikacích.

(role žáka, dítěte, matky...) nebo podle vnitřních předpokladů, které od sebe očekává jedinec sám (jedničkář, kamarád...)¹. V dramatické výchově je tomu podobně, avšak zde jedinec nejdříve přijímá roli „hráč“². Podle Valenty je role v dramatické výchově učební úkol, který od hráče požaduje, aby svým chováním a jednáním vytvořil obraz určitého člověka nebo jevu, který je téměř vždy v určité situaci. Hraní postavy, jejího jednání a skrze něj vyjevování situací a témat hry jsou obsahem role jako učebního úkolu (Valenta J, 2008, str.53).

Tím se dostáváme k dalšímu pojmu, který je třeba vysvětlit - hraní rolí. Je to výchovně – vzdělávací metoda, která vede k plnění esteticko – výchovných, osobnostně a sociálně rozvojových a věcně vzdělávacích cílů, na základě většinou spíše improvizovaného rozehrání a následné reflexe, fiktivní situace s výchovně hodnotným obsahem (Valenta J, 2008, str.53). Obecně tedy můžeme říct, že role je to, co budeme hrát. Hraní rolí je způsob provedení, jakým roli ztvárníme.

Dalšími pojmy, které se v odborné literatuře dramatické výchovy vyskytují jsou herní a jevištní jednání. Z pohledu laické veřejnosti nebo i pedagogických pracovníků, kteří se o dramatickou výchovu příliš nezajímají, by bylo možné tyto dva pojmy zaměnit, avšak každý z nich má svá specifika, které je od sebe navzájem odlišují. Herní jednání není určeno divákům, ale pouze žákům, skupině nebo jedincům, kteří se procesu herního jednání zúčastnili a má jim posloužit jako zdroj zkušeností a následné reflexe ve vlastním i cizím jednání v herních situacích.

Jevištní jednání je naopak zaměřeno na diváka a na komunikaci mezi samotnými hrajícími, které je přenesené na diváky. Žáci, kteří hru opakují a zkoušejí ví kam má hra směřovat a přesto získávají nové podněty a zážitky zpětnou vazbou od diváků.

Posledním pojmem, který je si zde třeba vymežit, je pojem proces dramatické a inscenační tvorby.

Procesem je myšlen postup, změna a děj. Přívlastek dramatický pak znamená, že využíváme prostředky dramatické, tedy jednání v situacích. Jde v něm o vstupování do herních situací. Smyslem jednání v herních situacích není vytvoření jevištního tvaru, ale právě nabývání nové zkušenosti, rozšiřování vlastního poznání „teď a tady“. Dramatický proces nemá diváky a není možné jej opakovat. Je založen na principu hry jako svobodné činnosti. Herní jednání je vymezeno herními pravidly, případně herními rolemi a je založeno na společném směřování, spolupráci a tvořivosti v rámci daných

¹ Jde zde o velmi obecné vyjádření, nikoliv o definici nebo vymezení tohoto pojmu.

² Výraz který je používán v odborné literatuře dramatické výchovy.

pravidel (podle Macková S, 1995, str. 16). Inscenační proces tvorby je od počátku směřován k divákům, vzniká při něm pevný jevištní tvar, který může být opakován a je určen ke komunikaci s diváky. Vnitřně je členěn na tři etapy:

- Inscenační tvorba, při níž se žáci postupně seznamují s postupy kolektivní divadelní tvorby i s jednotlivými divadelními profesemi. Děje se tak v rámci hodin dramatické výchovy a práce není směřována k divákovi.
- Tvorba jevištní postavy, která je založena na postupech herecké práce a respektuje vývojový stupeň žáků posílením některé ze složek hereckého projevu. Žák bude vždy nejsilnějším prvkem hereckého projevu.
- Komunikace s diváky je v tomto případě novou komunikační zkušeností. Hrající komunikují s diváky skrze komunikaci mezi jednajícími postavami a zároveň jako spolutvůrci inscenace předkládají divákům divadelní inscenaci, jako sdělení své tvorby (podle Macková S, 1995, str. 17).

3.3 Obsah, formy, cíle a metody dramatické výchovy

Jelikož jsme si tyto pojmy již vysvětlili v předchozí kapitole, není třeba je dále nějak podrobně rozebírat. Pokusím se tedy jen ve stručnosti popsat co je jejich obsahem.

3.3.1 Obsah dramatické výchovy

Obsahem dramatické výchovy myslíme učivo, které by si měl žák v tomto předmětu osvojit. Na obsah dramatické výchovy jsou kladeny tři požadavky. Macková (1995) je dělí na: učení umění, učení uměním a učení o umění. Pro naše účely bude přehlednější použít Valentovo (2008) dělení těchto požadavků, tedy na : učivo z oblasti divadla a dramatu, učivo z oblasti životních reálií a na učivo z oblasti osobnostně – sociálně – etického rozvoje.

Učivem z oblasti divadla a dramatu je zde myšlena hlavně teoretická součást, kterou by si žák měl osvojit a propojit ji s částí praktickou. Žák by si měl osvojit pojmy z této oblasti (scéna, opona, režisér, štronz...) a umět je správně používat. Dále by měl umět rozdělit divadelní a dramatické žánry (tragedie, komedie, muzikál, pantomima...), znát teorii nejen z historie divadla a dramatu, ale i ze současnosti. Měl by se orientovat i v médiích, které se věnují dramatu a divadlu a v neposlední řadě být schopen reálně posoudit a kriticky zhodnotit zážitek z divadelních představení.

Učivem z oblasti životních reálií je míněno to učivo, které je potom žák schopen používat i v běžném životě. Jde zde o rozvoj komunikačních dovedností (verbálních i neverbálních), schopnost kooperace a práce v týmu, nebo ve skupině, o schopnosti řešit konflikty v běžném životě a také schopnost empatie a vcítění se do druhého.

Třetím požadavkem na obsah dramatické výchovy je, jak už jsme si výše představili učivo z oblasti osobnostně – sociálně – etického rozvoje. To chápeme jako rozvíjení žákových psychosomatických dovedností (rozvoj komunikačních, řečových a tělesných schopností), herních dovedností (schopnost přijímat fiktivní situace a fiktivní prostor a v nich fiktivně jednat) a sociálně komunikačních dovedností (komunikace, kooperace, reflexe a sebereflexe). Hlavním prvkem v tohoto požadavku je žák sám (podle Macková S, 1995, str. 11, 12, podle Valenta J, 2008, str. 66).

3.3.2 Formy dramatické výchovy

Formy dramatické výchovy jsou téměř stejné jako formy běžné výuky. Podle Valenty (2008) se formy dramatické výchovy dělí na tři typy: na organizační formu jako uspořádání interakce (kdo s kým komunikuje a spolupracuje), organizační formu z hlediska času (celoroční projekt, hodinový, minutový..) a organizační formy prostoru (třída, jeviště, uspořádání učebny, prostředí). Macková (1995) ještě organizační formu jako uspořádání interakce dále rozvádí o formy jako lekce, dílna, seminář, kurz.

3.3.3 Metody dramatické výchovy

Vzpomeneme-li si na vysvětlení metody jako cesty, vybaví se nám, že metodu jsme si vymezili jako cestu k cíli. U dramatické výchovy to není jiné. Bohužel však klasifikovat a obecně rozdělit metody dramatické výchovy není nic jednoduchého a z mého pohledu je to přímo nemožné. Vezmeme-li v úvahu, že didaktika je zkoumána a specifikována již od dob Komenského a přesto nemá ucelený systém třídění metod výuky, který by byl obecně platný pro učitele, studenty pedagogiky i ostatní pedagogické pracovníky, je naprosto nereálné usuzovat, že dramatická výchova by takový ucelený systém mít mohla. Z tohoto důvodu se po celou dobu klasifikace metod budu držet pouze dělení podle jednoho autora a to Valenty (2008), který se metodám dramatické výchovy věnuje v celé knize a ne jen v obecné části.¹

¹ Valenta J, 1997

Jako základní metodu považuje Valenta (2008) „Hru v roli“ avšak hrou v roli bychom mohli charakterizovat celou řadu specifických metod dramatické výchovy. Proto si zde představíme celé dělení dramatických metod podle Valenty. Není třeba si je již dále vysvětlovat, neboť z jejich názvů je patrné, co jimi autor myslí¹.

Obecná typologie metod podle Valenty (2008)

- Metody založené na principu hraní rolí
- Metody komplementární vůči metodám založeným na hraní rolí
- Metody, které nejsou založené na principu hraní rolí
- Metody pomocné a doplňkové, které nejsou založené na principu hraní rolí

Tuto obecnou klasifikaci metod Valenta (2008) ještě přesněji rozděluje takto :

Metody a techniky dramatické výchovy:

I. Metoda plné hry

II. Metody pantomimicko – pohybové

- částečná pantomima
- dotyková hra, dotyková pantomima
- mechanická pantomima
- **narativní pantomima**
- **ozvučená pantomima**
- pantomimický (převrácený) dabing
- **parafrázování pohybem**
- pantomimický překlad
- pantomimizace prostoru, prostředí a věcí
- plná (úplná) pantomima
- pohybová cvičení
- proxemické škály postojů
- předávaná pantomima
- přetahování
- pohybový rituál
- sekvenční pantomima
- taneční drama
- transformovaný pohyb
- zpomalená pantomima
- **zrcadlení**
- zrychlená pantomima
- živá loutka
- **živé nehybné obrazy**

¹ Metody, které jsou zvýrazněné tučně je možné používat i v běžné výuce.

III. Metody verbálně – zvukové¹

- akce narace
- alej
- alter ego
- **brainstorming** (MR)
- **čtení** (MR)
- dabing
- dialogické monology
- diskuse (MR)
- **disputace** (MR)
- **dotazování a odpovídání** (MR)
- extralingvistické hry (MR)
- hádka
- chór
- imaginativní hra (MR)
- konverzace
- mluvící předměty
- **monolog verbální sólo** (MR)
- neviditelné hlasy
- **porada** (MR)
- postsynchron
- předávaná řeč
- quasipanel
- **recitace**
- rozhovor (MR)
- ticho
- titulkování (MR)
- verbální a zvukový rituál (MR)
- vyjednávání (MR)
- zaslechnutá řeč
- zástupná řeč
- **zpěv a hudební exprese**

IV. Metody graficko – písemné

- **beletrie**
- **deníky**
- **dokumenty**
- dopisy
- dotazníky, testy
- eseje
- formuláře
- foto – film
- **inventáře a seznamy**
- inzerát
- leták
- líčení

¹ MR znamená mimo roli.

- logo, slogan, název
- **mapy, plány**
- myšlenkové mapy
- obrazy
- obrazná představa
- odborný text
- plakát
- projekt
- recenze
- reflexe
- role na zdi
- scénář
- schéma, sociogram
- telegram
- zpráva
- **životopis**

V. Metody materiálově – věcné

- **práce s jakýmikoliv objekty a stavbami**
- **práce s kostýmem**
- **práce s loutkou**
- **práce s maskou**
- **práce modelovacím materiálem**
- **práce s papírem**
- **práce s prostorem**
- **práce s rekvizitou věcí**
- **práce se stroji a přístroji**
- **práce se světlem a stínem**
- **práce se zástupnými předměty**

3.3.4 Cíle předmětu dramatická výchova

Vysvětlování pojmu cíl výuky jsme se již věnovali v předchozí kapitole a není nutné si jej zde definovat znovu u předmětu dramatická výchova a to z důvodu, že cíl výuky má stejný význam u všech vyučovacích předmětů a to včetně dramatické výchovy. Co je však zcela jiné je obsah cílů výuky u dramatické výchovy, jako samostatného předmětu. Abychom nemuseli jednotlivě a zdlouhavě sestavovat obecnou klasifikaci výukových cílů dramatické výchovy opět použijeme klasifikaci Valenty (2008), který se dramatické výchově věnuje řadu let a je i spoluvůrcem RVP nepovinného předmětu dramatická výchova.

Klasifikace cílů dramatické výchovy podle Valenty (2008):

V oblasti esteticko-, resp. umělecko-výchovné rozvíjet tyto schopnosti a dovednosti:

- senzorické a interpretační dovednosti ve vztahu k umění

- expresivní schopnosti a symbolické vyjadřování
- schopnost vytvářet děje, kreativitu vztaženou k divadlu a dramatu
- schopnost hrát v roli
- schopnost improvizovat v dramatické situaci
- schopnost využívat dalších prostředků divadla ke hře
- dovednost spojovat různá umění pro zvýšení kvality dramatické hry
- dovednost komunikovat hrou s divákem, vystupovat veřejně
- estetickou stránku osobnosti, cit pro umění, uměleckou tvořivost
- schopnost hodnotit divadelní umění
- všechny následující cíle se zřetelem k uměleckému využití

tyto znalosti a porozumění:

- znalosti z oblasti estetiky
- znalosti o dramatu a o divadle a porozumění jim
- znalosti o dalších perforačních uměních, médiích atd.
- znalosti o kontaktech divadla, dramatu a jiných umění

V oblasti věcného vzdělání rozvíjet obecně:

- znalosti o životě, o světě, o člověku, o vztazích, o problémech atd.
- porozumění těmto jevům a vztahům mezi nimi
- porozumění pojmům popisujícím tyto jevy
- soubory potřebných znalostí vázaných k cílům v oblasti:
- obecně antropologické (co je život člověka, na jakých principech probíhá atd.)
- psychologické (co je osobnost, co je komunikace atd.)
- sociologické (co je společenský vývoj, co společenské vrstvy, co životní styl atd.)
- kulturní (co je diverzita/různost, co je kultura, co je interkulturní komunikace atd.)
- politicko – ekonomické (co je válka, co je demokracie, co chudoba, jak ovlivňuje lidi atd.)
- etické (co je právo, odpovědnost atd.)
- základy dovedností jednat na základě těchto znalostí a porozumění v rámci životních situací ryze osobních i globálních

ve školních předmětech, kde jsou postupy dramatu užity jako metoda :

- soubory znalostí vázaných k danému předmětu
- odborné myšlení ve vztahu k předmětu, včetně řešení problémů

- specifické dovednosti

V oblasti osobnostní (individuálně psycho – fyzické) rozvíjet:

- tvořivost
- senzorické schopnosti
- tělové předpoklady pro život
- motorické schopnosti
- řečové schopnosti
- soustředění a zaměření
- myšlenkové operace a logické myšlení, analyticko – syntetické racionální schopnosti atd.
- představivost a fantazii
- emocionalitu
- sebezpoznání
- sebedůvěru a dobré sebevědomí (sebepojetí)
- seberegulaci
- schopnost změny a adaptace
- volní vlastnosti
- schopnost zaujímat postoje a být aktivní ve vztahu k realitě
- mentálně - hygienické předpoklady
- případně též nápravy individuálních vad (speciální úkoly)
- předpoklady pro přenos (transfer) naučeného do života mimo hodinu dramatiky, resp. mimo situaci, v níž si žák vědomost nebo dovednost osvojil

V oblasti sociální rozvíjet:

- cit pro situaci
- komunikační schopnosti (vnímání a příjem signálů, dekodování systému použitých znaků, interpretace jejich smyslu, plán vlastního sdělení, vysílání signálů, efektivní a užitečná komunikace)
- sociální inteligenci a empatii, cit pro skupinu
- schopnost vyrovnávat se s růzností lidí, jevů atd.
- kooperaci a schopnost pomoci
- „ušlechtilou“ kompetenci
- schopnost přijímat podněty druhých a podněty nabízet
- dovednosti ochrany proti škodlivým sociálním vlivům
- předpoklady pro transfer naučeného do života mimo hru

V oblasti etické rozvíjet:

- senzitivitu a vnímavost vůči existenci etických problémů
- postoje k etickým otázkám
- schopnost analyzovat a řešit etické problémy
- hodnotové žebříčky a osobní životní filozofie
- mravní vlastnosti (odpovědnost, spravedlivost atd.)
- motivační a volné předpoklady k pozitivním etickým aktivitám i mimo rámec hodin dramatu

3.4 Dramatická výchova jako nepovinný předmět

Snaha odborníků o prosazení předmětu dramatická výchova do RVP byla po dlouholetých snahách oceněna a předmět dramatická výchova je součástí tohoto vzdělávacího programu jako předmět nepovinný. Tento předmět má ve školním vzdělávání velkou budoucnost, avšak v Čechách pro něj dle mého názoru ještě nejsou dostatečně vhodné podmínky. Prvním důvodem, proč není možné zařadit tento předmět do výuky je, že se v této zemi dosud nevyskytuje dostatek odborně vzdělaných pedagogických pracovníků, kteří by mohli tento předmět vyučovat. Dalším důvodem je pak nedostatek financí malých škol, které si dovolit nemohou takovým specializovaným pedagogickým pracovníkům hradit mzdu. Při studijním programu národní škola si mohou studenti zvolit certifikátový program. Dnes je již na některých vysokých školách možnost vybrat si certifikátový program tvořivá dramatika, ale bude trvat ještě několik let, než bude dostatek pedagogů připravených k výuce předmětu dramatické výchovy.

4. Užití divadelních prvků a dramatických metod při běžné výuce

V této kapitole se zaměřím na užití divadelních prvků a metod dramatické výchovy při běžném vyučování. Představím názory odborníků na toto užívání a

připojím svůj postoj. Dále se budu věnovat přínosu těchto prvků vyučovacímu procesu, ale i žákům samotným.

4.1 Užití těchto metod a prvků na 1. stupni základní školy

Smyslem užití těchto metod a prvků v běžné výuce je snaha o vzbuzení zájmu a následně vyšší aktivnost žáků při běžném vyučování. Didaktika se již dlouho věnuje prvkům a motivačním činnostem, které žákům nejen zpříjemňují výuku, ale zároveň ji rozvíjí takovým způsobem, že je pro žáka zajímavá a často pak mají k učiteli bližší vztah, nebo větší důvěru. Zejména na prvním stupni základních škol je tento směr výuky velkým krokem kupředu. Žák je při nástupu do školy zvyklý si hrát. Hrál si ve školce, doma nebo venku s kamarády. Bylo by nemožné požadovat po něm, aby po nástupu do školy přestal s hrou a začal se cele věnovat práci a učení.

Pokud budeme bagatelizovat školu, jako specifický systém a představíme si ji pouze žakovými očima, je to pro něj místo, kde se učí novým znalostem, dovednostem i schopnostem a zároveň místo, kde se cítí dobře a nebo nepříjemně. Žákův postoj ke škole ovlivňují spolužáci, učitel, ale i rodinní příslušníci. Je to místo, kde tráví jednu třetinu svého dne a je proto žádoucí, aby učitel vynaložil vlastní snahu a žákům školní rok co nejvíce zpříjemnil.

Učitel má moc. Má k dispozici svoji červenou propisku a uděluje známky. Hodnotí výkony žáků, podle předem nastavených cílů. Je ale také organizátorem formy učiva, čímž může eliminovat rozpory v kolektivu třídy a naopak směřovat žáky ke smysluplné kooperaci. Má také možnost zvolit si cestu, jakou se žáky ke svým cílům dospěje. Můžeme tedy tvrdit, že právě metoda je tím nejdůležitějším a nejzásadnějším prvkem, který učitel třímá ve svých rukou.

4.2 Užití divadelních prvků v běžné výuce - ano, ne

Při studování literatury předmětu dramatická výchova je možné narazit na názory odborníků, kteří nesouhlasí se začleňováním metod dramatické výchovy do běžné výuky. Macková (1995) ve své knize vytýká těmto pedagogickým snahám, že právě ono užívání dramatických metod snižuje možnosti zařazení předmětu dramatická výchova do RVP jako samostatného vyučovacího předmětu a v očích veřejnosti a pedagogických pracovníků potom zlehčuje důležitost tohoto předmětu.

S tímto názorem se já však zcela neztotožňuji. Pokud si představíme předmět dramatická výchova jako celek, tedy s jeho obsahem učiva, metodami i cíly, je zhora

nemožné zahrnout celý tento předmět do jiných vyučovacích předmětů užitím jeho metod. Vezmeme-li v úvahu, že běžně užíváme ve výuce metody různých vyučovacích předmětů a stavíme na zkušenosti žáků s těmito metodami, je zavádějící už sama myšlenka, že bychom tím snižovali význam všech vyučovacích předmětů. Jako například, kdybychom při výuce vyjmenovaných slov použili pro lepší fixaci látky některou z metod hudební výhovy, předmět hudební výchova by tím nebyl nijak zasažen. Je nutné si zde proto uvědomit, že metody různých vyučovacích předmětů jsou propojeny se specifickým obsahem učiva v něm, ale při použití jejich postupů si spíše osvojujeme jen všeobecnou a nedetailní „mapu“ této cesty, nikoliv cestu samotnou. Bylo by možné místo samotného výrazu metody dramatické výchovy používat termín prvky metod dramatické výchovy a to i z toho důvodu, že jak jsme si již výše uvedli, jde spíše o postup a podstatu metod, nežli o metodu komplexní.

Z mého pohledu je tedy zařazování metod a prvků dramatické výchovy pro žáky vhodné a v mnoha případech jim může výuku usnadnit. Podle Valenty (2008) Je dramatická metoda použitá v běžné výuce pouze nosičem učiva a rezignuje na své umělecké a estetické atributy, avšak je pro žáka zajímavá, efektivní i efektní.

Předpokládáme-li, že škola je pro žáka velmi důležitá a zásadní, má rozvíjet jeho zkušenosti, znalosti, schopnosti a dovednosti ve všech směrech nemělo by být nahlíženo na výuku jako na jednotlivé a samostatné předměty, nýbrž na to čeho všeho jsme schopni žáka naučit při kooperaci a propojování předmětů navzájem.

Budeme-li ovšem nahlížet jen na jednotlivé výukové předměty, je nutno si připomenout, že ne každá základní škola si může dovolit předmět dramatická výchova zařadit do svého ŠVP¹. Tato konkrétní práce se zabývá nejen užitím divadelních prvků do běžné výuky, ale zároveň také užitím těchto prvků na konkrétní malotřídní škole v Horním Dvořišti. Bylo by hezké zařadit zde do výuky předmět dramatická výchova a u žáků školy by se jistě setkal s velkým nadšením, ale finanční rozpočet této konkrétní školy má své limity a není tedy možné platit si odborně vzdělaného pedagoga v této oblasti. Další problém, pro tuto konkrétní školu by nastal při realizaci samotného vyučování tohoto předmětu. Dramatická výchova má své požadavky pro každý ročník základní školy a je založená na práci se skupinou žáků. Tato malotřídní škola má ve čtvrtém ročníku pouze tři žáky a nebylo by tedy možné některé zásadní části vyučovacího procesu dramatické výchovy uskutečnit.

¹ ŠVP – školní vzdělávací program

Z tohoto důvodu si myslím, že začleňování divadelních prvků a dramatických metod do běžné výuky má svůj smysl i v době, kdy je možné začlenit do výuky předmět dramatická výchova. Nemůžeme-li tento předmět zprostředkovat všem, měli bychom dát žákům malých škol možnost osvojit si alespoň malou část z jeho obsahu.

4.3 Použití metod na ZŠ

Již vícekrát jsem se v této práci zmiňovala co je smyslem užití těchto prvků při běžné výuce, ale byly to spíše kusé informace zaměřené obecně. Výše bylo uvedeno, že tyto prvky mají rozvíjet žákovo učení, ale podstatou těchto prvků není jen samo rozvíjení zkušeností, dovedností a schopností, nýbrž také samotné fixování nové látky za pomoci těchto prvků. V běžné výuce se proces osvojování učiva dělí na čtyři fáze. Poznávání, upevňování, opakování a hodnocení. Správným užíváním metod a prvků dramatické výchovy je dána učiteli možnost zapojit žáka do každé jednotlivé fáze. Pro lepší představu vkládám jednoduchý příklad.

Příklad:

Poznávání učiva:

Učitel čte dětem dopis, který dnes ráno přišel do školy. Chlapec, který se jmenuje Kvik a je z jiné planety, žádá žáky o pomoc. Dostal za úkol zajistit pro vesmírnou civilizaci seznam vyjmenovaných slov po L a následně se jej naučit. Prosí tedy žáky, aby mu takový seznam připravili a zároveň mu vysvětlili co ta vyjmenovaná slova vlastně znamenají.

Tímto jednoduchým způsobem, učitel aktivně zapojí žáky do problematiky nové látky. Může jim pomáhat s hledáním v literatuře, avšak do sestavování seznamu nijak nezasahuje. O tento seznam byli požádáni pouze žáci. Je tedy na nich, aby seznam (nově probíranou látku) správně sepsali.

Upevňování učiva :

Učitel seznam kriticky zhodnotí a poradí žákům, aby ho vytvořili znovu za pomoci barev takovým způsobem, který Kvikovi pomůže naučit se tento seznam nazpaměť mnohem rychleji.

V této chvíli už mají žáci seznam vyjmenovaných slov po L před očima, vybarvují jednotlivá slova a spolupracují na konečném provedení seznamu, čímž dochází k upevnování látky u žáků samotných.

Opakování učiva :

Učitel předává žákům další dopis. Kvik žákům děkuje za sestavení seznamu a žádá je, aby slova napsaná na seznamu přečetli několikrát nahlas a poté je nahráli na magnetofonovou pásku, která mu bude sloužit jako vzpomínka na Zemi.

Žáci si nahlas opakuji vyjmenovaná slova jednotlivě a poté na sebe navazují podle pořadí ve kterém sedí. Ve chvíli, kdy mají pocit, že už jsou připraveni, nahraje je učitel na magnetofon.

Hodnocení :

Na závěr přijde od Kvika poslední dopis, ve kterém se s žáky loučí, děkuje jim a vzkazuje, že díky jejich pomoci dostal ve škole jedničku.

Učitel vybídne žáky, aby nahlas jednotlivě předvedli, jak si osvojili vyjmenovaná slova oni sami a jakou známkou by je ostatní ohodnotili.

Toto byl pouze příklad, sloužící k tomu, abychom si uvědomili, jak může učitel s metodami pracovat v průběhu všech fází procesu osvojování učiva.

Dramatické metody¹ i divadelní prvky můžeme zařadit do výuky i jinak, než jen z hlediska fází. Každý způsob výuky, který žákům zpříjemní vyučování nebo ho kladně motivuje k dosažení cíle je velmi důležitý. Můžeme použít interakční hru na celou vyučovací hodinu, použít dramatické prvky jen v části vyučovací hodiny a také je můžeme použít jen jednou za měsíc.

Je na každém učiteli, jakým způsobem žáky povede k cíli. Zda bude věnovat svůj čas k vymyšlení těchto aktivizačních prvků nebo se bude držet běžného standartu výukových metod.

4.4 Divadelní prvky jako pomoc při vyučovacím procesu

Pokud se učitel rozhodne zařazovat tyto prvky do výuky, měl by se zamyslet nad tím, čeho je možné za jejich pomoci dosáhnout a co je jejich přínosem pro vyučování. Tyto prvky by měly rozvíjet schopnosti, vědomosti a dovednosti. To je obecné pro

¹ Dramatické metody byly uvedeny v třetí kapitole, kde byly zvýrazněny i metody použitelné pro běžné vyučování.

všechny metody používané v běžném vyučování, ale je třeba vědět přesně které a jakým způsobem.

První oblast, kterou by měli tyto prvky rozvíjet je oblast komunikace. Oblast komunikačních dovedností, ať už verbálních, nebo neverbálních je důležitá pro každého člověka, žijícího ve společnosti. Běžně používáme při rozhovoru divadelní prvky – gesta, výraz, mimiku, postoj, grimasy i pantomimu. Při rozhovoru používáme řečové prostředky, nebo pouze zvuky, kterými vyjadřujeme svůj postoj k vyřčenému. Je tedy žádoucí rozvíjet tyto schopnosti ve škole a to způsobem uvědomělým. Divadelní a dramatické prvky nám mohou pomoci naučit se pracovat s hlasem, jeho intonací, výškou i hlasitostí, aniž bychom žáka demotivovali rozkazy (např. mluv potichu, nekřič, musíš mluvit víc nahlas...), mohou nám pomoci zdokonalit se i v neverbální komunikaci.

Další oblastí, kterou je možno rozvíjet díky těmto prvkům je oblast osobnostní. Hlavním úkolem vyučovacího procesu je žáka vzdělávat. Přesto je velmi důležité žáka rozvíjet i po osobnostní stránce psychické a fyzické. Není podstatou žáka ve škole naučit pouze vzdělávacímu obsahu, ale také umět ho použít v běžném životě tedy naučit ho logicky myšlení a schopnosti používat ho i situacích, které e odehrávají mimo školu i mimo proces samotného učení. Rozvíjení této oblasti je podstatné pro žákův budoucí život. Výhodou užití těchto prvků ve výuce je schopnost žáka zhodnotit své výkony sám. Je velmi důležité aby žák během výuky měl možnost sebereflexe a zpětné vazby nejen od učitele formou jeho požadavků, ale i od svých spolužáků a to v samotném průběhu vyučovacího procesu. Divadelní prvky ve výuce nám také pomáhají rozvíjet žákovu tvořivost, představivost, schopnost imaginace, emocionalitu, senzorní schopnosti, postoje k daným problémům a to pro žáky zcela přirozeným způsobem.

Třetí oblastí, kterou je možno rozvíjet v běžné výuce díky těmto prvkům je oblast sociální. Žáci díky těmto prvkům často pracují ve skupině. Při zadaném úkolu musí být schopni spolupracovat a zároveň řešit problematiku tohoto úkolu tak, aby společně došli k požadovanému výsledku, aniž by došlo ke konfliktu, který by výsledek ohrozil (rozdělení rolí, improvizace v textu..). Formou dramatické besedy a rolového nahlížení na zadanou problémovou situaci, nebo úkol je rozvíjena sociální komunikace mezi žáky, kterou učitel může i nemusí usměrňovat a která je pro běžný život nepostradatelná.

Tyto prvky a metody mohou být velkým přínosem pro jinak běžný vyučovací proces. Možností, jak rozvíjet tyto oblasti, má učitel k dispozici značné množství, ale

pokud se u jakékoliv z nich setká s úspěchem, byla by škoda, kdyby je nevyužil. Tyto prvky nepomáhají jen při vzdělávacím procesu, ale mohou být učiteli velkými pomocníky při budování vztahů se žáky (důvěra, otevřenost...) i jejich třídního klima.

4.5 Přínos těchto prvků přímo žákům nejen v Horním Dvořišti

Nyní se dostáváme k pojmu vymezeném na začátku této teoretické části. Co je hlavním přínosem pro žáky základních škol při použití metod dramatické výchovy nebo divadelních prvků. Z mého pohledu je to zkušenost. Zkušenost s něčím nebo někým.

Na pojmu zkušenost byla vystavěna dokonce behavioristická teorie učení. R.N. Haber a A.H. Fried vymežují učení takto (1975): „ Učení je relativně trvalá změna v chování, rezultující z efektů praxe.“ (M. Nekonečný, Praha 1995, str. 318 -332). Této teorii odpovídají i systémy nejen odborných škol. Studenti takových škol mívají do výuky zahrnut i předmět praxe. Mívají i praktické maturity z odborných předmětů. Je téměř jisté, že kdyby např. elektrikář čerpal pouze z teoretických znalostí nabytých ve škole mohl by po nástupu do práce způsobit nejednu katastrofu. U žáků základních škol to není jiné. Opět si to můžeme ukázat na jednoduchém příkladu. V hodině přírodovědy se žákovi dostane výkladu o listech různých stromů. Žák má tyto listy rozeznat od sebe navzájem. V případě, že bude mít možnost je prozkoumat smyslovým vnímáním (hmat, čich, zrak..), bude pro něj mnohem snadnější identifikovat je od sebe a ve fázi hodnocení si je u zkoušení u tabule za pomoci této zkušenosti vybavit. Je tedy jasné, že zkušenosti s probíraným učivem žákům usnadňují učení, ale i následné použití těchto znalostí i dovedností v situacích, které mu připraví sám život.

Dalším přínosem užití těchto prvků je aktivní spoluúčast. Žák není pouze pasivně sedícím článkem vyučovacího procesu. Vyskočilová, Hermachová ve své knize uvádí : „ Děti jsou samy o sobě aktivní a stojí o to, aby se ve skupině něco dělo. Většina školských situací, ve kterých se děti učí, je však založena na tom, že děti mají hlavně poslouchat, pozorovat a pamatovat si to, co je jim předkládáno. Je tedy zcela přirozené, že děti, kterým se dostává málo příležitosti k uspokojení dětské zvědavosti, se stávají buď apatickými nebo zlobí. Stává se, že do opozice se dostávají zvláště ty děti, které jsou aktivní, ale jejichž aktivita je v daném předmětu nežádoucí.“ (E Vyskočilová, S Hermachová, 1991, str. 6). S tímto názorem se zcela ztotožňuji. Tato práce se zabývá v další teoretické části i situací školy v Horním Dvořišti, předběhnu tedy a dodám, že je

to škola malotřídní.¹ V této třídě pracují děti zhruba polovinu každé vyučovací hodiny samostatně a je tedy třeba, žáky do vyučování po zbytek hodiny co nejvíce aktivně zapojit. Tyto metody a prvky k tomu dávají učiteli prostor. Učitel dokonce může během jedné hodiny zopakovat látku s jednou třídou a druhou ji naučit právě tak, že za použití dramatické metody (hra v roli, diskuse, zprávy...) bude vyšší ročník učit ten nižší.

Kladem užití těchto metod a prvků je také zájem o výuku ze strany žáků. Použije-li učitel tyto metody a prvky v hodině takovým způsobem, že u žáka vzbudí vlastní iniciativu, bude to pro žáky velkým kladem. Žáci obecně rádi bádají a zkoumají, řeší problémové situace a aktivně se podílejí na výuce. Je vhodné dávat žákům prostor k seberealizaci. Mají rádi pocit důležitosti a potřebují cítit důvěru učitele, kterou do nich vkládá, když jim zadá problémový úkol k vyřešení.

Na závěr bych ještě uvedla, že použitím dramatických metod a divadelních prvků v běžném vyučování se zlepšují vztahy mezi učitelem a žáky i mezi žáky samotnými. Tyto vztahy se zde prohlubují a pozitivně ovlivňují klima třídy.

..

II. Teoretická část B

¹ Více ročníků v jedné vyučovací třídě.

1. Situace školy

V této kapitole se budu věnovat specifické situaci malotřídní školy T.G Masaryka v Horním Dvořišti. Popíši vzhled, podám základní informace, ale také se zaměřím na výukový systém konkrétní školy. Dále se budu věnovat projektům školy, které jsou provázány s dramatikou či divadlem. Na závěr této kapitoly připojím vlastní názor na tuto školu.

1.1 Historie školy

Základní škola T. G. Masaryka a Mateřská škola Horní Dvořiště je typem malotřídní venkovské školy spojené se školou mateřskou. Budova, ve které je škola provozována, byla postavena v roce 1923 v osadě Český Heršlák a sloužila jako škola pro české děti. Druhá budova školy v Horním Dvořišti sloužila, jako škola německá.

Později byl ve škole v Horním Dvořišti umístěn 1. stupeň základní školy a v Českém Heršláku byl umístěn 2. stupeň základní školy. V roce 1997 došlo ke zrušení druhého stupně základní školy pro nedostatek žáků a první stupeň základní školy byl přesunut do budovy školy v Českém Heršláku, kde funguje dodnes.

1.2 Základní informace

Ve škole T.G Masaryka jsou ve školním roce 2009/2010 otevřeny pouze čtyři ročníky prvního stupně a to první, druhý, čtvrtý a pátý ročník. Třetí ročník nebyl otevřen, jelikož do něj nebyli přihlášení žádní žáci. Třídy jsou tvořeny spojením různých ročníků, a to vzhledem k aktuálnímu počtu žáků. Na škole dále pracuje jedno oddělení mateřské školy a jedno oddělení školní družiny.

Škola není typem spádové školy. Žáci, kteří školu navštěvují jsou místní. Škola umožňuje vzdělání také žákům s individuálními a specifickými vzdělávacími potřebami. Škola je umístěna v osadě Český Heršlák, která se nachází 1km jižně od obce Horní Dvořiště.

Obr. č. 1: Budova školy v Českém Heršláku, ve které škola sídlí od roku 1923.

1.3 Vybavenost školy

V přízemí budovy se nachází třída Mateřské školy, která byla v roce 2003 zrekonstruována a dovybavena nábytkem, hračkami, televizí a videem. Dále je v přízemí situována ložnice mateřské školy, tělocvična s dostatečným tělocvičným vybavením, šatna žáků základní školy, sklad, výdejna stravy, která je oknem propojená s jídelnou a nově zrekonstruované sociální zařízení. V chodbě u sociálního zařízení se také nachází dílna školníka.

V prvním patře je umístěna ředitelna, sborovna, počítačová učebna, třída družiny a dvě výukové třídy. Součástí obou výukových třídách je piano, které je určené k výuce hudební výchovy, ale současně je mohou žáci využít k procvičení dosažených hudebních znalostí. Třída družiny je vybavena televizí, videem, počítačem, přehrávačem DVD, knihami a velkým množstvím konstrukčních i klasických hraček. Na chodbě stojí čtyři velké skříně, sloužící, jako knihovna. Knihovna nabízí historické a nové tituly a je neustále doplňována. Počítačová učebna má k dispozici celkem deset počítačů. Jejich součástí je výukový software a připojení k internetu. Ředitelka školy má k dispozici svůj osobní počítač. Škola také vlastní kopírku a scanner.

Budova školy sousedí se školní zahradou, kde jsou umístěny dětské prolézačky, pískoviště, rozběhová dráha a doskočiště pro skok daleký. Dále je budova obklopena rozsáhlou zahradou, kterou využívají nejen žáci základní školy, ale také žáci školy mateřské, nebo družina.

Obr. č. 2: Vybavení počítačové učebny.

1.4 Charakteristika pedagogického sboru

Na škole pracuje fyzicky šest zaměstnanců z toho jedna zaměstnankyně pouze na částečný úvazek. Pedagogický sbor se skládá ze čtyř zaměstnanců. Z ředitelky školy, která současně zastává i funkci hlavní kantorky. Z družinářky, která dobírá hodiny ve všech ročnících. Z učitelky mateřské školy a na částečný úvazek je zde zaměstnána asistentka žáka, který trpí středně těžkou mentální retardací.

Mimo pedagogický sbor zde pracují ještě dva zaměstnanci. Domovník, který současně zastává funkci školníka, řidiče a topiče a v neposlední řadě uklízečka. Jelikož se ve škole nevaří a jídlo je dováženo z nádražní vývařovny, do pracovních povinností uklízečky spadá i výdej jídla a příprava svačín pro děti.

1.5 Žáci

V školním roce 2009/ 2010 navštěvuje školu celkem 21 žáků, z toho 8 děvčat a 13 chlapců. V prvním ročníku je sedm žáků. U jednoho z žáků byla zjištěna lehká mentální retardace, proto jsou mu zadávány úkoly individuálně a jeho výukový plán byl po domluvě s pedagogicko – psychologickou poradnou upraven. Žák je hodnocen slovně.

Druhou třídu navštěvuje šest žáků. Třetí ročník nebyl otevřen pro nedostatek zájemců. Ve čtvrtém ročníku jsou pouze tři žáci a v pátém ročníku je žáků pět. Konkrétně v pátém ročníku je žák, u kterého byla určena středně těžká mentální retardace. Tento žák má k dispozici vlastní pedagogickou asistentku, která s ním individuálně pracuje, již od první třídy. Jelikož je tato škola malotřídní, je zde možné zapojovat žáka do výuky s různými ročníky, podle jeho dosažených znalostí a schopností. Žák v příštím školním roce nastoupí do šesté třídy praktické školy v Kaplici.

1.6 Výukový systém

Výukový systém na této malotřídní škole je zcela odlišný od výuky na klasických velkých školách. Ve dvou třídách probíhá výuka zpravidla tak, že v jedné třídě se současně učí první a druhý ročník dohromady a ve druhé třídě probíhá výuka čtvrtého a pátého ročníku. Pokud je nutné pracovat s jedním ročníkem individuálně, pracují v jedné třídě současně i tři ročníky. Výjimkou jsou předměty hudební, tělesné, výtvarné a pracovní výchovy, kdy výuka probíhá pro všechny čtyři ročníky společně.

Už šestým rokem se zde žáci učí povinně od třetího ročníku anglický jazyk. Anglický jazyk je zařazen na pátou a jednou týdně i šestou vyučovací hodinu. Nově také žáci v rámci českého jazyka, matematiky a přírodovědy pracují s internetem nebo výukovými systémy v počítačové učebně.

Škola zde začíná každý den ve tři čtvrtě na osm hodin. Všichni žáci se sejdou v jedné třídě, kde se posadí na koberci do kruhu. Podají si ruce a úvodním rituálem se přivítají. Poté se věnují tématu dne nebo jim kantor čte pohádku, kterou po dočtení společně rozeberou. V osm hodin se žáci přesunou do svých tříd. Vyučovací hodina trvá 45 minut, ve kterých se kantor věnuje 20 minut jednomu ročníku a druhý pracuje samostatně, a pro příštích dvacet minut se situace obrací. Ročníky jsou spojeny tak, aby si žáci, kteří jsou se svojí samostatnou prací rychleji hotovi, mohli s druhým ročníkem opakovat nebo se učit novému.

1.7 Školní akce

Škola má ve výukových plánech zařazen i výcvik v plaveckém bazéně. Tento výcvik se uskutečňuje od října každého školního roku v Českých Budějovicích, a to celkem dvanáctkrát. Jelikož jsou České Budějovice od Horního Dvořiště vzdáleny 55 kilometrů a cesta vlakem trvá zhruba hodinu a čtvrt, spojuje škola výcvik v bazénu s různými kulturními akcemi. Ve školním roce 2009/2010 žáci navštívili jihočeské divadlo, 3D kino, různé výstavy, ale také měli možnost vyrobit si své vlastní výrobky v hrnčířské dílně.

Mezi další akce školy patří i projekty dlouhodobého rázu. Mezi tyto projekty patří: Velikonoční svátky, Oslava Adventu, Vánoční čas (Vánoční besídka), Školovize (zpracovaná jako televizní noviny podávající informace o průběhu školního roku), nebo Vítání jara. Žáci se během těchto projektů seznamují s lidovými zvyky a tradicemi, státními svátky, učí se šetrnému zacházení s přírodou i ekologickým základům, ale i pěstování funkčních mezilidských vztahů.

1.8 Mimoškolní projekty pro školáky a předškoláky

V obci Horní Dvořiště se řadu let věnujeme také divadlu a dramatice pro děti. V průběhu let byly vytvořeny tři projekty¹ propojené s divadlem nebo jeho samotnými prvky.² Každý z nich probíhá každoročně ve stejném časovém období. Na jejich přípravě se podílí rodiče žáků místní školy, ředitelka školy Mgr. Leona Vejsová i obyvatelé obce, kteří se školou nemají téměř nic společného. Ačkoliv jsou projekty mimoškolní jsou soutěže v nich obsažené sestavovány pod pedagogickým vedením tak, aby rozvíjely znalosti, schopnosti, zkušenosti i dovednosti zúčastněných dětí. Tyto projekty jsou : Dětský den, Karneval a Čarodějnice.

1.8.1 Karneval

Dětský Karneval má každoročně jiné téma, které vychází z dětem velmi dobře známých pohádek nebo večerníčků. Samotný Karneval se skládá ze tří na sebe navazujících celků. V prvním z nich je dětem zahráno divadelní scénka³, týkající se daného tématu pro stávající rok. Jde o improvizované představení, které se opírá spíše jen o hlavní postavy (vzhled a charakter) z literární předlohy. Doba trvání samotného

¹ Projektem není myšlen projekt jako výuková metoda.

² Kostýmy, kulisy, rekvizity.....

³ Divadlo hrají místní ochotníci, kteří nemají žádné profesionální zkušenosti.

představení není delší než 15 minut. Představení se hraje za účelem pobavení dětí místní obce a dále slouží jako příprava pro část druhou.

Obr. Č. 3 Scénka na téma Křemílek a Vochoomůrka. (já a ředitelka školy)

Ve druhé části jsou pro děti přichystány soutěže týkající se divadelního představení. Soutěže bývají zpravidla čtyři a každá z nich je ještě rozdělena podle vhodnosti pro soutěžící skupinu dětí nebo je vytvořena tak, aby jednotlivé skupiny soutěžily proti sobě navzájem. Karneval je určen dětem od předškolního věku až po děti navštěvující šestý ročník základní školy a je nezbytné rozdělit soutěže podle obtížnosti : předškolní děti -¹ žabičky, 1. až 3. ročník základní školy – ptáci a 4. až 6. ročník – panteři.

Soutěže bychom mohli obecně rozdělit takto:

1. Zaměřenou na pohyb: Ve které skupiny obchází židličky na hudbu z pohádky. V situaci, kdy se hudba zastaví, mají za úkol postavit se na židličky tak, aby nikdo nezůstal na zemi. Ty se postupně ubírají až do té doby, než se skupině nepodaří na jejich stávající počet společně postavit. Vítězem je tedy ta skupina, které na konci zbývá nejméně židlí.
2. Zaměřenou na analyticko syntetickou činnost: Zde skupiny mají většinou za úkol složit puzzle s obrázky postav z divadelní scénky nebo zadanou postavu vytvořit za pomoci různých druhů materiálu.
3. Zaměřenou na smyslové vnímání: Tato soutěž bývá každoročně jiná, ale vždy je zaměřena na jeden či více smyslů člověka a zároveň vychází z aktuálního tématu.

¹ Děti jsou při vstupu označeny barevnými obtisky zvířat, které symbolizují jejich věkovou kategorii.

(př. : Hmat – skupiny měly za úkol se zavázanýma očima z hromady pomíchaných předmětů¹ vybrat ty, které patří Elišce ze mlýna, knížečánovi, vodníkovi a čertovi)

4. Zaměřenou na představivost a fantazii : V této soutěži skupiny skládají básničky, vytvářejí příběhy nebo navrhují kostýmy či rekvizity, kterými by bylo možno zahranou scénku doplnit.

Třetí a závěrečná část je promenáda masek, focení masek a zahájení dětské diskotéky ve které jsou zahrnuty i písničky na přání.

1.8.2 Čarodějnice

Pálení čarodějnic probíhá každý rok v květnu a nevztahuje se jen k místní tradici. Dříve se v obci Horní Dvořiště konaly pouze večerní ohně pro dospělé. Díky aktivitě a nápadům místní ředitelky školy jsou dnes čarodějnice zajímavým a zábavným dnem také pro děti.

Čarodějnice v nové podobě se nyní konají každoročně a vždy mají jiné téma. Společným prvkem je však postup konání. Čarodějnice začínají každý rok u školy T. G. Masaryka a pokračují značenou, asi 2 kilometry dlouhou stezkou k různým stanovištím, na kterých stojí postavy z daného tématu s úkoly pro děti. Na konci této stezky je pro děti připraven čarodějný oheň od kterého jsou zapáleny předem vytvořené lampióny, které dostane každý účastník akce. Závěrem čarodějnic je lampiónový průvod, který pokračuje až k velkému ohni v obci Horní Dvořiště.

Toto stručné shrnutí však dostatečně nevystihuje ojedinělost tohoto projektu, ani nepoukazuje na divadelní prvky v něm, které se vyskytují po celou dobu cesty stezkou. Aby bylo možné tento projekt blíže přiblížit, bude nutné popsat čarodějnou stezku z jednoho konkrétního roku – v tomto případě z roku 2009.

Téma roku 2009 bylo inspirováno třídílnou ságou Pán prstenů. Stezka byla rozdělena na pět zastávek od sebe, vzdálených zhruba 400 metrů. Na každé z nich stála jedna postava, z tohoto třídílného cyklu, se svým úkolem a poselstvím, které se týkalo hledání nejhorších vlastností člověka a následným lepením těchto vlastností na prsten. Byly zde tyto zastávky :

1. Starý Ent: U tohoto stanoviště ustanovil Ent, dětmi nahlas vyřčenou přísahou, společenstvo prstenu v Horním Dvořišti a věnoval dětem velký pozlacený

¹ Viz. Druhý typ her, kdy byla tvořena postava.

papírový prsten. Úkolem dětí zde bylo vyhledat z nalepených vlastností na kůře stromů tu, která je z nich nejhorší. Správná vlastnost byla „Pýcha“.

2. Elfka Arwen: Arwen za pomoci kouzelného zrcadla pomohla dětem dešifrovat zrcadlově napsanou kladnou vlastnost člověka a dala dětem za úkol najít její protiklad. Správná odpověď zněla „sobectví“.
3. Frodo: Na této zastávce měly děti za úkol projít stezkou plnou nástrah, na jejímž konci na ně čekala vlastnost „zrada“ a nalepit ji na prsten.
4. Sestra Aragorna: Zde bylo úkolem sestavit z kousků meče Narsilu nový meč Endúril¹. Po složení se na meči vyjevila další ze špatných vlastností „agrese“.
5. Gandalf: Gandalf předal dětem runu, na které byla napsána čísla 1,3,7,8. Úkolem dětí bylo dešifrovat za pomoci čísel z runy ze jména Gandalfova koně (Stínovlas) lidskou vlastnost a nalepit na prsten její opak. Po rozšifrování vyšla vlastnost „síla“ a na prsten byla nalepena vlastnost „slabost“ Poté doprovodil Gandalf děti k Ohni osudu, kde se společenstvo usneslo spálit nejen samotný prsten, ale i špatné vlastnosti v sobě samých.

1.8.3 Dětský den

Tento svátek v našem pojetí by se dal charakterizovat jako *Dětský den ve světě fantazie, který má v každém roce jiné téma a je uskutečňován napříč časem i realitou*. Dětský den v Horním Dvořišti je určen dětem všech věkových kategorií nejen místním, ale i z okolí. Samotné realizaci tohoto projektu předchází spousta nutných formalit a přípravných prací. V průběhu roku se zvolí téma, které je však dětem utajeno až do poslední chvíle před zahájením.

Po zvolení tématu je svolána veřejná schůze pro obyvatele obce, kteří mají zájem se do projektu zapojit. Na této schůzi si každý vybere co nebo koho bude z dané tématické oblasti zastupovat a rozhodne se s kým bude spolupracovat. Dvojice nebo trojice si vymyslí program, který se bude na jejich stanovišti odehrávat. Po sepsání konečného počtu stanovišť a jejich činností je schůze ukončena. Účastníci projektu si sami vyrábí nebo zakoupí kostýmy i rekvizity potřebné k realizaci jejich stanoviště. Ochoťníci dále ještě vymyslí a secvičí krátký kulturní program², který dětem v průběhu projektu předvedou.

¹ Narsil a Endúril jsou názvy mečů slavných panovníků z knihy Pán prstenů (J.R.R. Tolkien)

² Jde o scénku, dobový tanec nebo koncertní představení založené na imitaci dětem známých umělců.

V den konání si krátce před zahájením účinkující připraví svá stanoviště a sejdou se na předem určeném místě, kde proběhne společné fotografování. Dětský den je zahájen starostkou obce. Po slavnostním zahájení se děti rozejdou na jednotlivá stanoviště, kde za splnění jednotlivých úkolů získávají papírové peníze které jim umožní si na posledním stanovišti (obchod) nakoupit hračky a sladkosti. Úkoly jsou zábavným a přirozeným způsobem zaměřeny na rozvoj zručnosti, pohybových dovedností, představivosti, tvořivosti, analyticko – syntetické činnosti, smyslového vnímání a řečové dovednosti dětí.

Tato část programu končí ve chvíli, kdy je obchod vyprodán. Součástí účasti na dětském dni jsou i kartičky věnované dětem, za které dostávají zdarma nápoj a občerstvení v místním stánku. Po pauze věnované dětem na občerstvení proběhne kulturní program, po jehož zakončení startuje dětská diskotéka, která trvá až do večerních hodin. Součástí diskotéky je i vyhlášení nejlepších tanečnicků na parketu.

Na začátku této podkapitoly bylo uvedeno, že by bylo možné charakterizovat tento svátek v horním Dvořišti jako *Dětský den ve světě fantazie, který má v každém roce jiné téma a je uskutečňován napříč časem i realitou*. Vezmeme – li v úvahu, že se tento projekt odehrává na obecním náměstí obehnaném stromy jehož plocha je cele zatravněná a v tomto prostoru se nevyskytují žádné výtvarné prvky moderní civilizace, není pro děti nereálné ocitnout se v jiné době, v jiném světě, či mimo realitu. Díky rozmanitosti témat dětských dnů a propracovaným kostýmům se již děti ocitly v zemi pohádkových bytostí, v pravěku, v prérii obývané indiány a kovboji, ve středověkém světě řemesel, cestovaly za pomoci stroje času za nejvýznamnějšími osobnostmi historie i současnosti a také se setkaly s Večerníčkem, který je seznámil s postavkami svých příběhů.

Obr. Č. 4 Dětský den na téma středověká řemesla.

1.9 Spolupráce s rodiči

Škola je nepostradatelným centrem nejen vzdělávacím, ale také společenským a kulturním. Je nutná její otevřenost nejen k žákům a jejich rodičům, ale i k ostatním obyvatelům obce. Škola zprostředkovává informace rodičům o průběhu a výsledcích vzdělávání prostřednictvím žákovských knížek, na třídních schůzkách, případně osobně či telefonicky dle přání rodičů. Spolupráce s rodiči je důležitým faktorem, který otevírá prostor pro vytváření dobrých vztahů na úrovních rodič – škola, rodič – učitel – žák. Zapojování rodičů a vytváření odpovědností za činnost školy by mělo vést k tomu, že na dobré činnosti školy bude záležet všem rodičům, žákům i jejich učitelům.

Na škole působí také Školská rada, která na pravidelných schůzkách (3 x ročně) hodnotí činnost a záměr školy. Žáci školy se pravidelně účastní na akcích obecního úřadu, jako jsou - vítání občánků, programy pro důchodce nebo divadelní představení v době Vánoční či Velikonoční.

1.10 Můj názor na školu

Z mého pohledu škola v Horním Dvořišti umožňuje žákům velmi kvalitní vzdělání. Názory laiků nebo dokonce pedagogů, že malotřídní školy neposkytují žákovi dostatečnou pozornost a tudíž nekvalitní vzdělání podle mého názoru nejsou objektivní. Je pravdou, že na klasických školách má učitel větší prostor při frontální výuce, nemusí dělit svoji pozornost na více ročníků a soustředí se na právě probírané téma, ale na druhou stranu má ve třídě často i dvakrát vyšší počet žáků, kteří se liší různými mentálními i inteligenčními schopnostmi.

Učitelova pozornost na malotřídní škole se během vyučovací hodiny sice dělí mezi dva i více ročníků, avšak pedagog, který na malotřídní škole vyučuje zná velmi dobře znalosti i dovednosti svých žáků, jejich možnosti a schopnosti v každém dílčím předmětu i jejich časovou náročnost. Pokud má pedagog k dispozici tyto znalosti o všech žácích ve své třídě a bere je v přípravě samostatných úkolů v potaz, je schopen mnohostranně rozvíjet i procvičovat žákovy znalosti a dovednosti. Každý typ školy, ať už alternativní, nebo klasické, má své klady i zápory, které někomu vyhovovat mohou a jinému nemusí.

III. Empirická část

1. Cíle výzkumu:

Hlavním záměrem tohoto výzkumu je posouzení vhodnosti a účelnosti užití divadelních prvků při běžném vyučování na prvním stupni základní školy a to zejména v oblasti osvojování, fixace a následném užití nabytých znalostí, schopností a vědomostí.

Dalším souvisejícím cílem této práce je zjištění zájmu a reakcí u žáků s užíváním těchto prvků ve vyučovacím procesu.

2. Hlavní výzkumná otázka

- Zlepšuje užití divadelních prvků ve výuce proces osvojování a následné fixace nových poznatků, schopností a vědomostí?

2.1 Vedlejší výzkumné otázky

- Jeví žáci o výuku vyšší zájem?
- Zapojují se žáci do výuky aktivněji?
- Je začleňování divadelních prvků do výuky pro žáky přínosem?
- Pamatují si žáci probranou látku více pokud je při osvojovacím procesu použito divadelních prvků?
- Zlepšuje užití divadelních prvků vztahy mezi žáky?

3. Hypotézy

V tomto případě je možné vedlejší výzkumné otázky formulovat také jako hypotézy.

H1 a : Žáci pozitivně reagují na užití divadelní prvky ve výuce.

H.1 b: Žáci reagují negativně na užití divadelní prvky ve výuce.

H.2 a : Více než polovina žáků reaguje na užití divadelních prvků ve výuce kladně.

H.2 b : Více než polovina žáků reaguje na užití divadelních prvků záporně.

H3 a : Žáci projevují vyšší zájem o výuku při použití divadelních prvků.

H3 b: Žáci projevují nižší zájem o výuku při použití divadelních prvků.

H4 a : Pro žáky bylo snadnější osvojit si nové poznatky za pomoci užití divadelních prvků.

H4 b: Pro žáky bylo obtížnější osvojit si nové poznatky za pomoci užití divadelních prvků.

4. Výzkumný soubor

Výzkum byl realizován s 20 žáky základní školy v Horním Dvořišti. Do výzkumu nebyl zahrnut 21. žák a to z důvodu středně těžké mentální retardace. Žák by nebyl schopen plnit některé výzkumné úkoly a následně vyplnit dotazník. Jeden z žáků prvního ročníku zařazených do výzkumu trpí lehkou mentální retardací a plní individuální plán výuky, je však schopen téměř ve všech bodech (vyjma čtení) plnit dané úkoly pro první třídu i porozumět otázkám uvedených v dotazníku.

4.1 Demografické charakteristiky výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvořilo 8 děvčat a 12 chlapců. V prvním ročníku školy je 7 žáků, ve druhém 6. Třetí ročník nebyl v roce 2009/10 otevřen. Čtvrtý ročník navštěvují 3 žáci a pátý ročník žáků pět. Jeden žák prvního ročníku trpí lehkou mentální retardací a jedna z žaček druhého ročníku je „nadané“ dítě. V pátém ročníku je žák, který do dotazníku nebyl zahrnut z výše uvedených důvodů.

5. Realizace vyučování s divadelními prvky

Průběh jednotlivých hodin, kde byly použity divadelní prvky a zápis, který byl divadelními prvky ozvláštněn.

5.1 Hodina č.1

Vyučovací předmět: Anglický jazyk

Téma hodiny: Konverzace

Třída: 4.

Počet žáků ve třídě: 3

Časová náročnost: 45 minut

Pomůcky: učebnice anglického jazyka, provázek, kniha, noty, klavír

Cíl hodiny: teoretický: upevnit dosud získané vědomosti

výchovný: spolupráce mezi spolužáky

Vyučovací metody a formy práce: výkladová, instruktážní

Divadelní prvek: řeč, výraz, pohyb

Dramatická metoda: hra v roli

Hodnocení: ústní pochvala

Průběh hodiny:

1) Práce s učebnicí :

- žáci čtou nahlas text v angličtině (konversation)
- zkoušejí si povídat v angličtině

2) Improvizace:

- žáci jdou na chodbu a vymyslí si scénku na téma konverzace
- předvedou ji ve třídě

3) Sebereflexe :

- v kroužku na koberci rozeberou zahraniční scénku (co jim dělalo problémy, zda to pro ně bylo těžké...)

4) Práce se slovníkem:

- žáci vyhledávají ve slovníku slova na téma konverzace
- zapíší si je do slovníku

5) Píseň na závěr:

- zazpívají si s učitelkou a klavírem píseň What is it.

Podrobnější popis průběhu hry v roli:

Dva žáci hrají známé, kteří se náhodně setkají na ulici. Třetí žák je v roli psa, má kolem krku uvázaný provázek a chodí po čtyřech. Kamarádi se v angličtině baví o tom jak se mají. Majitel psa ukazuje kamarádovi co jeho pes umí. Pes na povel svého pána otevře knihu, čte (štěká) a zavře knihu. Poté plní povely sedni, stoupni, lehni. Na závěr se kamarádi rozloučí.

Účel užití divadelních prvků při výuce:

Za použití hry v roli by si žáci měli zafixovat použité konverzační věty a slovní zásobu a zároveň být schopni ji použít i v reálných situacích běžného života.

5.2 Hodina č. 2

Vyučovací předmět: Čtení

Téma hodiny: Čtení s porozuměním.

Třída: 5

Počet žáků ve třídě: 4

Časová náročnost: 45 minut

Pomůcky: Kniha Bronzový poklad, Eduard Štorch

Cíl hodiny: teoretický: upevnit dosud získané vědomosti ve čtení, osvojit si novou slovní zásobu

výchovný: spolupráce mezi spolužáky (při skupinové práci),
samostatnost

Vyučovací metody a formy práce: skupinové čtení, hlasité čtení, tiché čtení,
naslouchání

Dramatická metoda: čtení v roli

Divadelní prvek: řeč

Hodnocení: ústní pochvala

Průběh hodiny:

1) Práce se slovní zásobou:

- učitelka vypíše podtrhaná slova v textu na tabuli
- žáci se snaží po vyvolání neznámé slovo vysvětlit, pokud neví, učitelka je žákům objasní

2) Přepis slov:

- žáci si podtrhaná a vysvětlená slova zapíší do sešitu
- potom si potichu přečtou text

3) Dramatizace textu:

- žáci si přečtou text společně
- učitelka žáky postupně vyvolává a žáci se snaží o dramatizaci textu

4) Rozdělení rolí:

- žáci si rozdělí role postav z knihy
- dramatizují své role v textu
- dramatické čtení je nahráno na magnetofon a následně je žákům přehráno
- žáci rozebírají co se komu povedlo a na co by se příště měli více soustředit

5) Obrázek do sešitu:

- žáci si zakreslí libovolný výjev z knihy do svých čtenářských deníků
- připiší i úryvek z textu

Podrobnější popis průběhu čtení v roli:

Žáci si přidělí role v textu, které budou číst (3). Jeden z žáků čte roli vypravěče. Čtou příběh za pomoci dramatizovaného čtení a intonace hlasu.

Účel užití divadelních prvků při výuce:

Za pomoci uvědomělého čtení v roli by žáci měli lépe porozumět nejen čtenému textu, ale i charakterizovat role jednotlivých postav.

5.3 Hodina č. 3

Vyučovací hodina: Prvouka

Tématický celek: Na louce

Třída: 2

Počet žáků ve třídě: 6

Časová náročnost: 45 minut

Pomůcky: Pastelky, tužka, pero, pracovní sešit, učebnice.

Cíl hodiny: teoretický: osvojení si znalostí lučních rostlin a živočichů

výchovný: tolerance vůči spolužákům (práce na koberci)

Vyučovací metody a formy práce: instruktážní, výklad, hlasité čtení

Metoda dramatické výchovy: pantomima

Divadelní prvek: hraný pohyb, gesta

Průběh hodiny:

1) Roztančení:

- děti se s učitelkou roztančí na titulní píseň seriálu Včelka Mája
- žáci opakuji taneční kreace podle vybraného žáka před tabulí

2) Práce s učebnicí:

- učebnice strana 50, Poznávání rostlin a živočichů
- žáci čtou článek po větách
- učitel doplní výklad

3) Ptáme se a odpovídáme:

- učitel pokládá žákům otázky
- žáci odpovídají, pokud neví vyhledávají si odpovědi v encyklopedii

4) Práce s pracovním sešitem:

- pracovní sešit strana 43, cvičení 2 a 3(žáci pracují samostatně)

5) Hra: Víš kdo jsem?

- žáci se posadí na koberci do kruhu
- každý z kruhu pantomimicky ztvární nějaký luční hmyz podle vylosovaných kartiček
- žáci hádají co kdo předváděl
- opětovný poslech písně ze začátku (pouze pokud bude časová rezerva)

- děti tančí libovolně

Podrobnější popis průběhu čtení v roli:

Žáci si vylosují kartičku s hmyzem, který mají předvádět. Kartičku uschovají, aby ji nikdo jiný neviděl. Začíná žák, který si rozmyslel, jak požadovaný hmyz ztvární. Po uhodnutí následuje další žák, který je připraven dokud se nevystřídají všichni. Učitelka se také zapojí.

Účel užití divadelních prvků při výuce:

Použitím pantomimi v této hodině by si žáci měli rozvíjet představivost a osvojit si nové poznatky o vzhledu nebo pohybech charakteristických pro daný hmyz.

5.4 Hodina č. 4

Vyučovací předmět: Český jazyk

Téma hodiny: opakování slabik MA, LA, SA + nová slabiky s P

Třída: 1. (2 třída přihlíží divadlu)

Počet žáků ve třídě: 6 (7)

Časová náročnost: 45 minut

Pomůcky: Živá abeceda, karty s obrázky, karty z kartonu s písmenky, papír A5, pastelky (fixy), pohádka o Smolíčkovi (Němcová)

Cíl hodiny: teoretický: upevnit dosud získané vědomosti

výchovný: spolupráce mezi spolužáky (při skupinové práci)

Vyučovací metody a formy práce: instruktážní, skupinová práce

Divadelní prvek: pohyb, gesta, zvuk, řeč

Dramatická metoda: hra v roli

Hodnocení: ústní pochvala

Postup práce:

1) Začátek hodiny:

- žáci stojí vedle lavic a reagují na barvu, kterou učitel přečte v textu dle pokynů:

 zelená barva – žáci předvádějí déšť

 žlutá barva – žáci nesouhlasí, vyjádřeno pohybem

 červená barva – žáci zavřou oči, než bude vyřčena další barva

 modrá barva – žáci tlesknou

2) Opakování slabik MA, LA, SA:

- žáci vymýšlejí slova začínající na dané slabiky
- napíší slova na tabuli a kroužkují slabiky, které se učili

maso, maminka, malíř, mák, mapa,

laso, labuť, vlak, vlas, lama

salát, mísa, kosa, rosa,

(pasta, perník, pošta, kopec, posed, puška) – těch si zatím nevšímají

3) Živá abeceda:

- práce se str. 35, cvič. srdce, květ + slova na tabuli se slabikami (pa, pe, po, pu) zvýraznit

5) Pohádka o Smolíčkovi:

- učitelka předčítá a pokládá žákům motivační otázky (Co by si dělal na Smolíčkově místě?..)
- žáci kreslí k poslechu obrázek

6) Hra v roli:

- zopakovat obsah pohádky společně se žáky
- žáci upraví text pohádky podle sebe

DIVADLO - herci, diváci (žáci druhé třídy)

- herci: Smolíček pacholíček, jelen, Jeskyňky

- diváci: poučení o chování v divadle, výměna rolí

7) Slabikujeme:

- žáci vybírají z textu o Smolíčkovi slabiky, které znají

Podrobnější popis průběhu hry v roli:

Žáci hrají pohádku divákům podle improvizovaného textu, mění při tom hlas i intonaci. Smolíček však v jejich verzi jeskyňkám neotevře a Jeskyňky se přestěhují do teplých krajin.

Účel užití divadelních prvků při výuce:

Žáci si za pomoci předvedení scénky nejen zafixují čtený text, ale zároveň získají zkušenost s řešením situací. Zhodnotí situaci z jiného pohledu a rozhodnou se pro nejlepší konec.

5.5 Hodina č. 5

Vyučovací předmět: Matematika

Tematický celek: Počítání do dvaceti

Třída: 1.

Počet žáků ve třídě: 6

Časová náročnost: 45 minut

Pomůcky: krabička od margarínu (autobus), plastové kostičky

Cíl hodiny: teoretický: upevnit dosud získané vědomosti

výchovný: spolupráce mezi spolužáky (při skupinové práci)

Vyučovací metody a formy práce: instruktážní, skupinová práce

Dramatická metoda: mluvicí předměty

Divadelní prvek: gesta, zvuk, řeč

Hodnocení: ústní pochvala

Postup práce:

1) Práce s pracovním sešitem:

- žáci počítají příklady v sešitě na sčítání a odčítání
- kontrola výsledků

2) Vymysli a dávej:

- žáci si vymyslí a navzájem zadávají příklady na sčítání a odčítání do dvaceti

3) Autobus:

- každý žák namaluje na tabuli zastávku, kterou pojmenuje
- učitelka hlásí u každé zastávky nástup a výstup cestujících a žáci průběžně počítají (cestující jsou kostičky, autobus neprůhledná krabička od margarínu)
- na konci cesty žáci prozradí paní učitelce výsledek
- dalšími řidiči autobusu jsou žáci
- hra se opakuje, dokud ji učitelka neukončí

Podrobnější popis průběhu hry v roli:

Učitelka (a následně žáci) zvukem paroduje autobus. Na každé zastávce žákům řekne kolik nastoupilo cestujících a kolik jich vystoupilo (podle počtu vhadzuje a ubírá kostičky). Poslední zastávka má jméno Výsledek a zde učitelce počet cestujících sdělí žáci.

Text: Přijeli jsme na zastávku U Berušky, (po výměně cestujících) Ukončete nástup a výstup, dveře se zavírají...

Účel užití divadelních prvků při výuce:

Žáci si hravou formou procvičí sčítání a odčítání do dvaceti. Dochází zde i k synteticko – analytické činnosti. Současně mají možnost se ve hře realizovat zvukovým projevem i vymyšlením své vlastní zastávky.

5.6 Hodina č. 6

Tématický celek: Čtení

Třída: 2

Počet žáků ve třídě: 7

Časová náročnost: 45 minut

Pomůcky: rekvizity, kostýmy, kniha,

Cíl hodiny: teoretický : upevnit získané znalosti a dovednosti

výchovný: práce ve skupině

Vyučovací metody a formy práce: hlasité čtení, dramatizace

Divadelní prvek: gesta, řeč, výraz

Dramatická metoda: hra v roli

Hodnocení: ústní pochvala

Postup práce:

1) Kdepak jsme to skončili:

- pracovní list s otázkami vztahujícími se ke kapitole přečtené za DÚ

2) Čtení:

- žáci čtou nahlas novou kapitolu (střídají se po větách)
- rozdělí si role v textu
- dramatizují text

3) Piráti:

- vyberou si krátký úryvek z této kapitoly, který zahrají žákům první třídy
- na chodbě si jej nazkouší a převléknou se do kostýmů (volná improvizace)
- zahrají scénku ve třídě
- žáci z první třídy zhodnotí o čem divadlo bylo

4) Duhový deník:

- do čtenářského (duhového deníku) si zakreslí obrázek týkající se kapitoly
- do konce hodiny pokračují ve čtení

Podrobnější popis průběhu hry v roli:

Žáci si vyberou krátký text z knihy, který zahrají první třídě. Z rekvizit a látek ve skříni si připraví vše potřebné pro hru a připraví pro ni prostor. Rozdělí si navzájem role a poví si improvizovanou osnovu příběhu. Poté scénku zahrají žákům první třídy. Žáci první třídy převypráví o čem příběh byl.

Účel užití divadelních prvků při výuce:

Žáci přehráním scénky lépe porozumí textu, i v budoucnu si vzpomenou na děj odehrávající se v knize (je to potřebné pro další díl knihy). Dále přehrání scénky poslouží první třídě, jako motivace ke čtení. (První třída bude po slabikáři číst první díl této knihy).

5.7 Hodina č. 7

Vyučovací předmět: Pracovní výchova

Tématický celek: Zvířata kolem nás

Třída: 4,5

Počet žáků ve třídě: 7

Časová náročnost: 45 minut

Pomůcky: textilie, barevné papíry, čtvrtka, lepidlo v tubě, nůžky, pastelky, tužka, provázek, vařečka

Cíl hodiny: teoretický: osvojení si práce s textilem a lepidlem a nůžkami
výchovný: tolerance vůči spolužákům

Vyučovací metody a formy práce: instruktážní, demonstrační

Dramatická metoda: práce s loutkou

Divadelní prvek: rekvizita, řeč, zvuk

Hodnocení: ústní pochvala, známka do notýsku

Postup práce:

1) Výroba loutky:

- žáci si vyberou, které zvíře bude jejich loutka znázorňovat
- vystříhají z barevného papíru části potřebné k vytvoření obličeje a nalepí je na vařečku, po zaschnutí za pomoci textilií dotvoří loutku zvířete
- učitelka jim při práci čte pohádku Zvířátka a Petrovští.

2) Práce s loutkou:

- žáci se rozdělí na dvě skupiny
- vymyslí si krátkou scénku, kterou zahrají za pomoci vytvořených loutek (žáci jsou schovaní za lavicí, jsou vidět pouze loutky)
- skupiny se vystřídají

3) Zhodnocení:

- žáci diskutují o loutkovém divadle

Podrobnější popis průběhu práce s loutkou:

4) Písnička na závěr:

- žáci si zazpívají písničku Ufňukaná Uršula, kterou se naučili v minulé hodině (tvorba ředitelky školy)

Podrobnější popis průběhu hry v roli:

Žáci se oblečou do záclon a prostěradel a lehnou si na koberci. Učitelka předříkává báseň, podle které žáci hrají divadlo:

„Na hradě je půlnoc zas, strašidla se budí včas. Protahují ztuhlé kosti a už jsou tu vzácní hosti. Pavouk, myš a meluzína, netopýr až od Kolína. Když už venku nikdo není všichni hurá do strašení.“

Na konci žáci pobíhají po třídě a straší úúúúúúúúúúú.

Píseň v závěru hodiny navazuje na hru v roli Strašidla.

Text písně:

„Ufňukaná Uršula u cimbuří usnula. Zdál se jí překrásný sen: na hradě je učitelkou a ne strašidlem.“

Účel užití divadelních prvků při výuce:

Žáci první třídy už písmenko U viděli, napsali si ho, vylepili z rozstříhaných částí do duhového deníku a vymodelovali ho z provázku. Sehranou scénkou si správné znění a výslovnost U, Ú prožili a uložili do dlouhodobé paměti.

5.9 Hodina č. 9

Vyučovací předmět: Čtení

Tématický celek: Hodina s Ferdou Mravencem a jeho přáteli

(čtení z kapitoly z Knížky Ferdy Mravence – O nejlepších hračkách pro malé děti)

Třída: 3. (rok 2009)

Počet žáků ve třídě: 3

Časová náročnost: 45 minut

Pomůcky: Knížka Ferdy Mravence, kartičky s úkoly

Cíl hodiny: teoretický: rozvoj a zdokonalování techniky čtení u slabších čtenářů,

rozvoj plynulosti a intonace u lepších žáků (resp. výborných)

výchovný: nezištná pomoc někomu, kdo je v nouzi (v kapitole Ferda a jeho kamarádi vyrobili hračky pro spoustu dětí paní Ruměnice, která neměla žádné peníze)

Vyučovací metody a formy práce: hlasité čtení

Divadelní prvek: výraz

Dramatická metoda: živé obrazy

Hodnocení: ústní pochvala

Postup práce:

1) Motivace:

- úvod hodiny – diskuse s dětmi o lučním hmyzu, specifikace na mravence (jak žijí, čím se vyznačují,)

2) Práce s textem:

- paní učitelka dětem přečte úryvek z dané kapitoly
- příprava knihy, zadáno učitelkou
- každý žák přečte část
- učitelka vyvolá postupně všechny žáky
- pokud se na některé žáky nedostane, začnou příběh znovu, aby se dostalo na každého

3) Živé obrazy:

- učitelka vyhlásí hru na živé obrazy, z těch kdo se hlásí, je vybrán jeden žák
- na stole má učitelka kartičky s názvy pracovních činností textem dolů. Vybraný žák, který je u tabule, si vytáhne jednu kartičku a předvede Ferdu při nějaké činnosti.
- kdo uhodne jako první, předvádí jako další
- po ukončení žáci zhodnotí obtížnost tohoto úkolu

4) Rozbor příběhu:

- žáci učitelce převypráví příběh svými slovy

Podrobnější popis průběhu živých obrazů :

Žáci si losují kartičky na kterých je Ferda v různých pracovních činnostech z knihy. Žáci zde předváděli: Ferdu tesaře, Ferdu pumpaře, Ferdu zedníka.

Účel užití divadelních prvků při výuce:

Žáci si touto hrou připomněli již přečtené kapitoly z knihy. Osvojili si zkušenost novou činností a zjistili, jak je těžké vyjádřit úkol bez možnosti pohybu a komunikace.

5.10 Zápis

Školní akce: Zápis 2009

Časová náročnost: cca. 80 minut

Počet žáků: 8 (všechny ročníky)

Počet předškoláků u zápisu : 7

Divadelní prvek: řeč, gesta, výraz

Dramatická metoda: hra v roli

Průběh zápisu:

Bylo vybráno 8 žáků školy, kteří hráli u zápisu pohádkové postavy. Každá pohádková postava měla úkol pro předškoláky, který měl prokázat připravenost na školu dětí u zápisu.

Předškoláci byli přivítáni u zápisu. Každý se jednotlivě představil a odpověděl na zadané otázky. Potom byli předškoláci vybídnuti, zda by nepomohli vyřešit pohádkovým postavám jejich trampoty.

1) Opičák: Jako první do třídy vstoupil opičák s mísou plnou ovoce. V míse byl jeden druh ovoce pro každého předškoláka o více kusech. Opičák každého z nich požádal, aby mu pomohl spočítat kolik kusů pomerančů, banánů atd. je v míse (počítání do tří, znalost).

2) Víla: Víle děti pomohli opsat pozvánky na bál pro kamarádky. Tyto pozvánky byly psány vílím písmem (vlnovka, složený zátrh, kapička na drátě, dovednost napodobit tvar).

3) Princezna: Princezna vešla do třídy a plakala. Roztrhla si korále a teď je nestihne navléct do dalšího plesu. Předškoláci jí pomohli korálky zase navléknout podle předlohy (logika, zručnost).

4) Pejsek a kočička. Pejsek s kočičkou do třídy přinesli dort a krabičku s barevnými geometrickými tvary. Zeptali se dětí, zda by jim nechtěly ozdobit dort. Jednotlivý předškoláci vybrali geometrický tvar z krabičky a řekli jeho barvu a co je to za tvar (znalost barev, geom. tvarů).

5) Vodník : Vodník rozdál dětem barevné mašle a požádal je, aby mu z nich uvázaly mašličky na klobouk (zručnost).

6) Kouzelník : Kouzelník dětem rozdál obrázky, kde byl nakreslený Ferda Mravenec. Na papíře mu však chyběly části obličeje a těla (oko, půl nosu, prst, puntíky na šátku). Kouzelník dětem vysvětlil, že je omylem odčaroval. Děti zbylé části dokreslily.(pozornost, poměry velikosti)

7) Ferda Mravenec : Ferda předškoláky požádal, aby ho ještě vybarvili, má rád barvičky. (držení pastelky, znalost barev)

8) Brouk Pytlík : Brouk Pytlík požádal předškoláky, aby na papír namalovali sluníčko, vystříhli ho z papíru a nalepili nad Ferdu (práce s nůžkami a lepidlem, zručnost).

9) Žáci školy dětem ještě řekli básničku a zazpívali písničku, jako poděkování za pomoc.

Zápis pokračoval dále. Předškoláci dostali dárky a poté byli propuštěni domů.

Účel užití divadelních prvků při zápisu:

Děti se před pohádkovými postavami nestyděly, líbily se jim a rádi jim pomohli. Hra v roli v tomto případě předškolákům pomohla odbourat pocit strachu, přinesla jim příjemný zážitek a vzbudila v nich zájem o školu.

Na žáky školy měla pozitivní dopad v oblasti sociálního rozvoje.

6. Použité nástroje:

Za účelem sběru dat byl použit volný dotazník. Dalším použitým nástrojem byl videozáznam s rozhovory zástupců třídy jednotlivých ročníků. Posledním nástrojem byla sepsaná supervize ředitelky školy Mgr. Leony Vejsové o užití divadelních prvků na této konkrétní škole v Horním Dvořišti.

7. Metody sběru dat

Sběr dat probíhal v několika fázích. V první fázi probíhalo seznámení žáků s účelem této diplomové práce. Žáci obdrželi žádost, ve které byli rodiče požádáni o povolení natočení videozáznamu s jejich dětmi a následném použití tohoto záznamu do stávající diplomové práce.

Ve druhé fázi probíhalo samotné zařazování divadelních prvků do běžné výuky a pozorování zájmu a aktivity žáků v jednotlivých hodinách. Pozorování probíhalo dvěma způsoby. Autorka této práce sama zařazovala tyto prvky do běžného vyučování a pozorovala zájem z pozice vyučujícího nebo v druhém případě autorka pouze pozorovala zařazování těchto prvků a reakce žáků mimo prostor vyučování. Reakce žáků a jejich výkony byly zaznamenávány po ukončení každé vyučovací jednotky.

V další fázi probíhalo natáčení videozáznamů složených z několika žáků vybraných částí hodin, kde byli divadelní prvky použity. Video bylo natáčeno záměrně až po realizaci samotných hodin a to z důvodu zjištění jakým způsobem si žáci zafixovali průběh výuky, kde byli začleněny tyto prvky. Žáci si den před natáčením z předchozích hodin obsahujících divadelní prvky vybrali, co budou na videu předvádět. V den natáčení neprobíhalo přezkoušení. Natočení videozáznamu se opakovalo pouze pokud o to požádali sami žáci. Na videozáznam byla natočena navíc pantomima zvířat, kterou z vyučovacích hodin zvolila ředitelka školy Mgr Leona Vejsová.

V závěrečné fázi proběhlo vyplnění žákům rozdaných dotazníků, týkajících se vyučovacích hodin realizovaných za účelem výzkumu. Každý ročník si zvolil zástupce třídy, jehož dotazník byl vyplňován při rozhovoru zaznamenávaném na videu. Během vyplňování dotazníků byl žákům podán výklad vztahující se k jednotlivým otázkám a bylo dohlíženo na to, aby žáci odpovědi zakroužkovali individuálně a neopisovali.

Poslední fáze sběru dat proběhla formou odevzdané supervize ředitelky školy.

8. Vyhodnocování dat

Data byla vyhodnocována za pomoci sepsaných záznamů získaných pozorováním autorky práce, volných dotazníků, rozhovorů a následnou supervizí ředitelky školy.

9. Výsledky

9.1 Pozorování

Žáci všech ročníků se do výuky zapojovali aktivně. Nestalo se, že by odmítli spolupracovat. Hry v roli i pantomima se setkaly ze strany žáků s poměrně velkým nadšením, tyto prvky však žáci již znali. Živé obrazy byly pro žáky ve třetím ročníku (2009) nejproblematičtější. Nejdříve nevěděli jakým způsobem se daného úkolu zhostit. Následně požádali autorku práce, aby začala jako první. Po úvodních potížích a následné demonstraci se žáci do výuky zapojili také aktivně. Práce s loutkou žáky motivovala k výstavce ve družině, kam pozvali i děti ze školky, kterým zahráli z vlastní iniciativy loutkové divadlo.

Nejvyšší zájem u žáků vyvolal mluvicí předmět – autobus. Tuto hru chtěli následně opakovat každou vyučovací hodinu matematiky. Dle autorčina pozorování je výsledkem fakt, že divadelní prvky zařazené do běžného vyučování v žácích vzbuzovaly značný zájem o výuku. Žáci lépe udrželi pozornost a pracovali soustředěněji než obvykle. V následujících hodinách projevovali přání jednotlivé dramatické metody opakovat. Prvky a metody z výuky používali k hrám o přestávkách (pantomima, živé obrazy...).

Dalším výsledkem, který pozorování žáků při tomto experimentu přineslo, je posílení procesu osvojování si nových poznatků a fixace učiva a následné uložení této zkušenosti do dlouhodobé paměti. Výše uvedené hodiny obohacené o divadelní prvky probíhaly v časovém rozmezí jednoho a čtvrt roku. Po dokončení experimentu

zařazování divadelních prvků do běžné výuky nastalo dvouměsíční období, kdy se žáci vrátili k běžné výuce. Po uplynutí této doby autorka práce navazovala v běžné výuce na hodiny, které byly součástí experimentu. Žáci si pamatovali průběh hodin, ale i nové poznatky, které v tomto vyučování získali (básnička Strašidla na hradě, kapitoly z knih i postup výroby loutky), které byli schopni po uplynulém čase znovu zopakovat.

Dalším výsledkem, který pozorování autorky přineslo, je podpoření schopnosti práce ve skupině a zlepšení klimatu třídy při kooperovaném učení. V průběhu experimentu byly na žáky kladeny požadavky, které bylo podstatné řešit v celé skupině. Žáci si navzájem rozdělovali role, vybírali část z literární předlohy, která bude zahrána, společně vymýšleli dějovou zápletku. Tímto kooperačním procesem se naučili komunikovat spolu jako celek a společnými silami dosáhnout požadovaného cíle a dále uplatnit tuto schopnost i v jiných vyučovacích předmětech. Zároveň si upevnili nebo upravili sociální roli ve třídě.

Z výše uvedených výsledků pozorování vyplývá, že je vhodné používat tyto divadelní prvky a metody dramatické výchovy do běžného vyučování. Žáci se aktivně zapojují do výuky, jeví o výuku větší zájem a učivo si lépe osvojují i pamatují.

9.2 Volný dotazník

Dotazník byl sestaven autorkou podle úkonů provozovaných ve fázi experimentování. Skládá se z 15 otázek, na které bylo možno odpovídat „ano“ nebo „ne“. Je stylizován jednoduchým jazykem, aby byl srozumitelný i žákům prvního ročníku.

Otázky se vztahují k úkonům prováděným v dramatizovaných hodinách zařazených do experimentu a zároveň směřují k možnosti zhodnocení výsledků vhodnosti a účelnosti užívání divadelních prvků v běžném vyučování. Reflektují: proces osvojení znalostí a jejich následné fixace v dlouhodobé paměti žáků, vliv na klima třídy, zlepšení kvality vztahu učitel – žák, zájem žáků o divadelní prvky v běžném vyučování a postoj žáků k tomuto experimentu.

Dotazník byl žáky vyplněn¹ po záměrné dvouměsíční pauze. V den vyplňování dotazníku proběhlo přednostně pořizování videozáznamu² a následné rozhovory se žáky. V průběhu natáčení rozhovoru žáci vyplnili dotazníky pod dozorem ředitelky školy, která byla předem obeznámena s jednotlivými otázkami uvedenými v dotazníku.

¹ Vyplněné dotazníky viz příloha č.1

² Videozáznam viz příloha č.3

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtěte. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno..... Třída

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	Ano	Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	Ano	Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	Ano	Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	Ano	Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	Ano	Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	Ano	Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	Ano	Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	Ano	Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť..), naučím se látku mnohem rychleji	Ano	Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	Ano	Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	Ano	Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	Ano	Ne

13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	Ano	Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	Ano	Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	Ano	Ne

Vzorový volný dotazník

Některé otázky v dotazníku bylo nutné žákům dovysvětlit a to hlavně z důvodu, že byl společný všem ročníkům. Některé otázky, které jsou v dotazníku zaměřeny na první třídu byly během vyplňování žákům vyšších ročníků přetlumočeny. Jednotlivé úpravy budou zmíněny ve výsledcích jednotlivých otázek.

Dotazník byl sestaven pro žáky společně z důvodu nedostatečného časového prostoru pro závěrečnou fázi výzkumu (škola v tuto dobu připravovala projekt Školovize).

9.2.1 Odpovědi v dotazníku

Třída	Jméno žáka	Otázka číslo/ odpověď ANO – NE														
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	L. Prachovský	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
1.	E. Pícha	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano
1.	Eliška Dolná	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
1.	D. Dvořák	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
1.	H. Sobodová	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
1.	T. Slaninová	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
1.	V. Kaupová	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
2.	J. Lendacký	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano
2.	E. Bláhová	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
2.	K. Beňová	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
2.	N. Feketová	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano
2.	J. Vejsová	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
2.	M. Maty	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
4.	K.I Pícha	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
4.	J. Pečenka	ano	ano	ne	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano
4.	J. Roboch	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
5.	M. Maršán	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
5.	M. Svoboda	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
5.	Z. Křištof	ano	ano	ne	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ne
5.	J. Německý	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano

Tab.č.2 Odpovědi jednotlivých žáků na otázky.

9.2.2 Otázka č. 1

Tato otázka měla poukázat na zájem žáků o aktivizaci vyučování. Většinu divadelních prvků je možné zakomponovat do výuky hravou formou. Jako například hru Autobus. Na tuto otázku odpovědělo kladně 100 % otázaných žáků. Je tedy zřejmé, že žáci stojí o aktivizaci vyučování.

9.2.3 Otázka č. 2

Druhá otázka se vztahovala přímo k divadelním prvkům a dramatické metodě použité během experimentu, tedy hře v roli. Výsledky této otázky je však vhodné přehodnotit. Na tuto otázku odpovědělo kladně devatenáct ze dvaceti žáků, výsledek tedy činí 95 %. Negativně odpověděl pouze jeden ze žáků první třídy a to ten, který trpí lehkou mentální retardací a doposud si neosvojil schopnost číst. Tento žák má vlastní individuální plán a čtení se žáky prvního ročníku se nezúčastňuje. Vezmeme – li tento fakt v úvahu byl by výsledek 100 %. Výsledek u této otázky tedy opět potvrdil, že žáci mají zájem o zařazování divadelních prvků a dramatických metod do výuky.

9.2.4 Otázka č. 3

Toto je jedna z výše uvedených otázek zaměřených na první třídu. Ředitelka školy Mgr. Leona Vejsová se zaměřuje na čtení s porozuměním a metodu splývavého čtení, proto žáci této školy již při osvojování čtení základní zkušeností s dramatikou ve vyučování prošli a měli tedy možnost odpovědět stejně jako první ročník. V této otázce bylo cílem dokázat, zda si žáci tuto zkušenost a tím i následné osvojení schopnost čtení uložili do dlouhodobé paměti. Na tuto otázku odpovědělo kladně 85 % žáků a z toho negativně ve dvou případech ze tří žáci páté třídy a v jednom případě žák třídy čtvrté. Což dokazuje, že si žáci díky dramatizaci výuky lépe pamatují průběh vyučování, ale pomohlo jim to i k osvojení si znalostí písmen.

9.2.5 Otázka č. 4

Čtvrtá otázka se vztahuje k dramatizaci čtení v roli. Na tuto otázku žáci odpověděli v 90 % kladně. Pozitivní odpovědi a reakce žáků na lepší porozumění textu opět potvrzuje, že metody dramatické výchovy a užití divadelních prvků žákům pomáhá upevnit si dosud získané vědomosti, v tomto případě čtení s porozuměním.

9.2.6 Otázka č. 5

Tato otázka je zaměřena opět na proces fixace získaných dovedností, schopností a znalostí za pomoci divadelních prvků a dramatických metod. Devatenáct žáků z dvaceti, tedy 95 % žáků potvrdilo, že si učení lépe pamatuje, pokud je výuka zábavná, tedy nějakým způsobem zaktivizovaná.

9.2.7 Otázka č. 6

Otázka číslo šest byla směřována prvnímu ročníku, ale žákům vyšších ročníků byla přetlumočena. Na škole si žáci měli možnost vyzkoušet výuku za pomoci rytmizace (násobilka), nebo příběhu (vyjmenovaná slova). Na tuto otázku odpovědělo kladně 90 %. Toto vysoké číslo opětovně potvrzuje vhodnost i účelnost užití divadelních prvků na této konkrétní škole.

9.2.8 Otázka č. 7

Sedmá otázka byla zaměřena na oblast vztahů mezi žáky a klima třídy. V tomto případě dotazník potvrzuje 100 % výsledkem, že tyto prvky a metody zlepšují porozumění žáků ve třídě, tedy i kvalitu klima třídy.

9.2.9 Otázka č. 8

Tato otázka byla do dotazníku umístěna záměrně z toho důvodu, aby potvrdila, nebo vyvrátila zájem o dramatizaci i ze strany učitelky. Osmnáct žáků z dvaceti odpovědělo, že mají o čtený příběh ze strany učitelky větší zájem, pokud je použito čtení v roli. Je tedy zřejmé, že žáky výuka více zajímá při použití prvků a metod výše uvedených.

9.2.10 Otázka č. 9

Tato otázka se vztahovala zejména k osvojení si nových znalostí, schopností a dovedností. Na tuto otázku odpovědělo kladně 95 % žáků. Výsledek tedy opět potvrzuje, teorii, že prožitá zkušenost je pro žáka důležitá a umožňuje mu lepší osvojení učiva.

9.2.11 Otázka č. 10

Odpovědi na tuto otázku byly všechny kladné. Pro žáky školy v Horním Dvořišti je tedy důležité, aby se učitelka občas zúčastňovala her společně s nimi. Divadelní prvky a dramatické metody v tomto případě otevírají učitelům širokou škálu možností, jak tuto potřebu žákům splnit.

9.2.12 Otázka č. 11

Osmnáct žáků ze dvaceti kladně odpovědělo na tuto otázku, která reflektuje vyšší zájem o výuku za použití divadelních prvků a dramatických metod.

9.2.13 Otázka č. 12

Dvanáctá otázka odráží zájem žáků o hru v roli určenou divákům. Kladných odpovědí bylo dvacet, tedy 100 %. Tento výsledek opět potvrzuje, že užití dramatické metody a divadelních prvků ve výuce je vhodné. Žáci mají možnost zlepšit své herní dovednosti a schopnosti ve škole během vyučování a poté je využít při divadelních vystoupeních pro diváky.

9.2.14 Otázka č. 13

V teoretické části byly uvedeny důvody, proč není možné zahrnout vyučovací předmět „Dramatická výchova“ do výuky na této konkrétní škole. V dotazníku byla zcela záměrně použita tato otázka. Žáci odpověděli v 90 % kladně a potvrdili tak, že o dramaturgii mají zájem a tudíž i o její prvky, které jsou její součástí.

9.2.15 Otázka č. 14

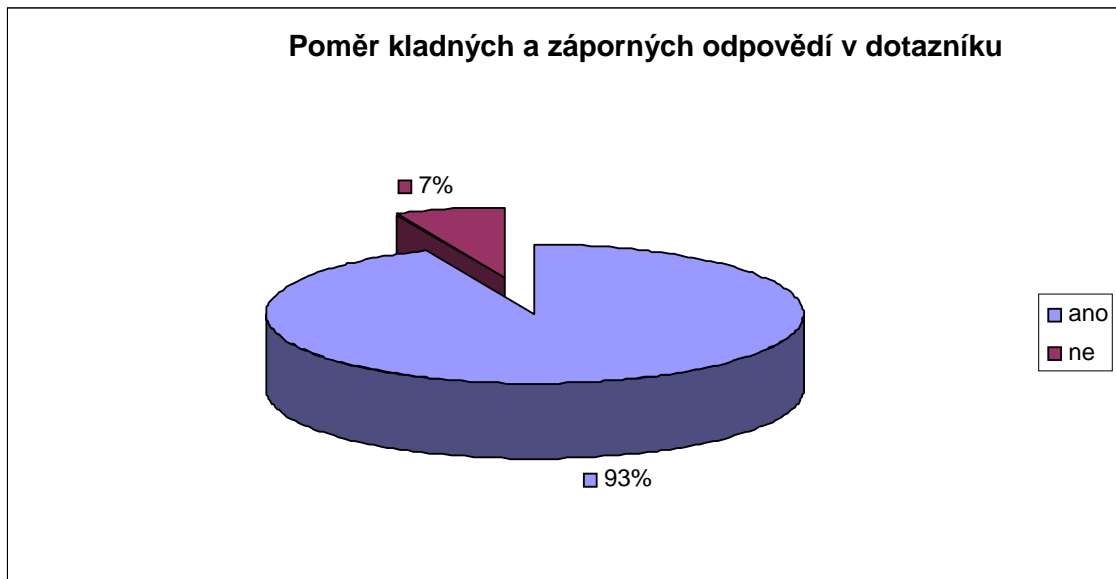
Předposlední otázka volného dotazníku opět reflektuje zájem žáků o výše uvedené prvky a metody. 85 % všech žáků si zahraje hry, které hrají ve škole při výuce i mimo školu, čímž potvrzují, že je tyto hry baví a že si osvojili jejich pravidla.

9.2.16 Otázka č. 15

Závěrečná otázka potvrdila potřebu ze strany žáků o to, aby je škola bavila. Metody dramatické výchovy i samotné divadelní prvky mohou tento požadavek přirozeně a účelně naplnit.

9.2.17 Závěrečné zhodnocení dotazníku

Odpovědi z dotazníku jasně a přehledně dokazují, že žáci jeví zájem o divadelní prvky a metody dramatické výchovy v běžné výuce, že tyto prvky a metody posilují klima třídy a prospívají jim při procesu osvojování i následné fixace učiva. Nejvyšší počet záporných odpovědí u jednotlivých otázek byl tři a v celém dotazníku pak tvořil dvacet záporných odpovědí ze tří set. Dotazník dokazuje vhodnost užití divadelních prvků a dramatických metod v běžné výuce na malotřídní škole v Horním Dvořišti.

Graf č. 1 Procentuální poměr kladných a záporných odpovědí v dotazníku.

9.3 Rozhovory

Rozhovory byly zaznamenány na videozáznam. Každý ročník si zvolil jednoho zástupce třídy, jehož dotazník byl vyplňován přímo při rozhovoru. Autorka práce každému zástupci pokládala otázky z dotazníku a pokud to bylo v rozhovoru vhodné rozváděla své otázky o doplňující podotázky. Žáci mohli odpovídat buď ano nebo ne, ale také mohli své odpovědi formulovat do vět, pokud o to měli zájem. Žáci aktivně spolupracovali a při samotném natáčení se nevyskytl žádný problém. Odpovědi žáků byly zahrnuty do vyhodnocení dotazníků a procentuálního grafu. Jednotlivé rozhovory jsou k dispozici viz příloha č. 2.

9.4 Supervize ředitelky školy

Dalším nástrojem sloužícím k vyhodnocení experimentu je supervize ředitelky školy Mgr. Leony Vejsové. Ředitelka školy je současně třídní učitelkou prvního a druhého ročníku. Autorka ji požádala o vlastní vyhodnocení a názor na vhodnost užití divadelních prvků v běžné výuce.

9.4.1 Citovaná supervize

„Divadelní a dramatické prvky jednoznačně pomáhají dětem lépe prožít danou situaci. Neznamená to však pouze, že si děti na něco hrají, protože je to baví. Zároveň tím u nich probíhá během procesu učení rychlejší ukládání poznatků do dlouhodobé paměti.

Již od začátku prvního ročníku se u nás ve škole děti setkávají s dramatickými prvky ve velké míře. Metodika čtení Sfumato – Splývavé čtení má jeden ze svých pilířů právě dramatinizaci. Ta se ale netýká pouze her s písmenky a hláskami. Hrát si na něco (hlasem, výrazem, pohybem nebo všemi prostředky) lze také v jiných předmětech: v matematice (slovní úlohy, sudá a lichá čísla – párování, sčítání a odčítání – krokování, hra Tržiště), v prvouce (zvířata, povolání – pantomima, scénky k probíraným tématům), v tělesné výchově (hry typu Rybičky, hra na slepce), atd. Postupně se děti v českém jazyce, zejména ve čtení, dostávají k volné dramatinizaci textu, k dramatickému čtení a ke čtení v rolích, kde pracují s hlasem a výrazem. Zvláště oblíbené je střídání rolí i výrazu. V hodinách angličtiny děti rády předvádějí rozhovory jako scénky a oblíbené jsou též detektivní hry typu Kdo jsem.

Během školního roku připravujeme pro rodiče a seniory několik školních vystoupení. V posledních letech se nám vedle ztvárnění vánočního příběhu křesťanské tradice osvědčilo vystoupení Vysílání Školovize Horní Dvořiště, kde děti v rolích hlasatelů, reportérů a odborníků provázejí diváky tím, co jsme se školou zažili, i tím, co nás teprve čeká.

Proč tedy zařazovat dramatické prvky do vyučování? Pomocí dramatických prvků lze samozřejmě rozvíjet jednotlivé klíčové kompetence díky zajímavějším aktivitám a kooperaci dětí. Usilujeme tedy o to, aby děti škola bavila a zároveň v nich něco pozitivního zůstávalo, jak poznatek, tak zážitek.“ (Mgr. Leona Vejsová, ředitelka školy v Horním Dvořišti)

9.4.2 Rozbor supervize

Z výše citované supervize jasně vyplývá, že užití divadelních prvků na malotřídní škole v Horním Dvořišti má nejen svůj podstatný význam, ale také velmi pozitivní dopad na žáky této malotřídní školy.

10. Závěr

Cílem této diplomové práce bylo posoudit vhodnost užití divadelních prvků při běžné výuce na malotřídní škole v Horním Dvořišti. Z vyhodnocení dotazníků a supervize ředitelky školy jasně vyplývá, že ono užití těchto prvků je nejen vhodné, ale i účelné a vzbuzuje v žácích vyšší zájem o výuku.

V dnešní době existuje spousta odborných studií, týkajících se zlepšení kvality vyučovacího procesu. Učitel může zvolit mnoho metod k oživení výuky a způsobu usnadnění žákům proces osvojování si vědomostí, znalostí i schopností. V této předložené práci jsme měli možnost seznámit se s jednou z nich. Ano, dramatické metody a divadelní prvky výrazně zlepšují a oživují vyučovací proces, ale zároveň jsou velmi náročné na přípravu. Pokud do nich však učitel investuje svůj čas, vše se mu vrátí ve výsledcích své práce.

Na prvním stupni základní školy neučíme pouze žáky, ale hlavně hravé děti. Pro vyučovací proces je základní metodou výklad, pro dramatickou výchovu zase hra v roli a pro žáka prvního stupně základní školy je to hra. Hrají si doma s rodiči, kamarády, hračkami i sourozenci. Mělo by být tedy zcela přirozenou součástí běžné výuky zařazovat metodu hry do běžného vyučovacího procesu a dát tak dětem možnost čerpat i ve škole ze své přirozenosti.

V Čechách stále přetrvává u laické veřejnosti názor, že ve škole není čas na hraní a že žáci by se měli učit a ne si hrát. Většina pedagogů však s tímto názorem nesouhlasí. Ve škole je možné učit se hrou. Děti se učí hrou již odnepaměti. Za pomoci kostek se setkávají s analyticko – syntetickou činností, při cvrkání kuliček se učí vyměřovat správnou vzdálenost atd. Tímto způsobem bychom mohli pokračovat do nekonečna. Spousta dětí se také již před nástupem do školy setká s dramatikou. Ve školce, doma u předčítání pohádky, nebo v cirkuse. Z těchto pro žáky přirozených zkušeností může škola v průběhu vyučovacího procesu čerpat.

Divadelní prvky a dramatické metody jsou z mého pohledu úžasným prostředkem pro zvýšení kvality procesu osvojování učiva, zlepšení vztahů mezi žáky a učitelem, ale také odreagováním od stresu školou způsobeného ať už žákům, nebo učiteli.

IV. Použitá literatura

1. Citovaná literatura

Dvořáček, J.: Základy pedagogiky pro učitele a vychovatele, PF UK, Praha 2004, ISBN – 80 – 7290 – 159 – 1, str. 6, 61

Geist, B.: Psychologický slovník, Vodnář, Praha 2000, ISBN – 80 – 86226 – 07 – 0, str. 46, 58

Kalhous, Z., Obst, O.: Školní didaktika. Praha, Portál 2002, ISBN – 80 – 7178 – 253 – X, str. 273, 276, 277, 278, 279, 289

Macková, S.: Dramatická výchova ve škole, JAMU, Brno 1995, ISBN – 80 – 25429 – 93 - 4, str. 10, 11, 12, 16, 17

Nakonečný, M.: Lexikon psychologie, Vodnář, Praha 1995, ISBN -80 – 85255 – 74 – X, str. 318- 332

Průcha, J.: Walterová, E., Mareš, J.: Pedagogický slovník, Portál, Praha 1995, ISBN – 80 – 7178 – 772 – 8, str. 29, 66, 127, 128, 142, 212, 259, 261, 270, 288, 304, 316

Valenta, J.: Metody a techniky dramatické výchovy, Grada, Praha 2007, ISBN – 978 – 80 – 247 – 1865 – 1, str. 42, 53, 66, 344 – 349

Vyskočilová, E, Hermachová, S.: Cvičení z pedagogické praxe II., Interakční hry pro tvořivé děti II, UK, Praha 1991, ISBN – 80 – 7066 – 387 – 5, str. 6

2. Použitá literatura a zdroje

- Badegruber, B.: Otevřené učení ve 28 krocích, Praha, Portál 1994
- Blahník, V. K.: Umění divadelní, Praha, Ústav pro učebné pomůcky průmyslových a odborných škol, 1946
- Bláhová, K.: Uvedení do systému dramatické výchovy, Praha, Artama 1997
- Budínská, H.: Ať si už mohou naše děti ve své škole hrát. Tvořivá hra s nejmenšími. Praha, IPOS – ARTAMA 1992
- Budínská, H.: Hry pro šest smyslů. Kartotéka pro loutkáře i neloutkáře, kteří si umějí hrát s dětmi. Praha, IPOS-ARTAMA 2001- 5. upr. vyd.
- Čáp, J.: Psychologie výchovy a vyučování. Praha, Univerzita Karlova 1993
- Černý, F.: Dějiny českého divadla II., Praha 1969
- Černý, F.: Kapitoly z dějin českého divadla, Praha 2000
- David, M.: Kapitoly z didaktiky českého jazyka na 1. stupni základní školy, PF JČU, Č. Budějovice 2006
- Dvořáček, J.: Základy pedagogiky pro učitele a vychovatele, PF UK, Praha 2004
- Dvořáková, M.: Pedagogicko psychologická diagnostika I, PF JČU, Č. Budějovice 1995
- Geist, B.: Psychologický slovník, Vodnář, Praha 2000
- Hrabal, V., Man, F., Pavelková I., Psychologické otázky motivace ve škole, Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1989
- Kalhous, Z., Obst, O.: Školní didaktika. Praha, Portál 2002
- Kasíková, H.: Kooperativní učení a vyučování. Teoretické a praktické problémy, Karolinum, Praha 2001
- Kyriacou, Ch.: Klíčové dovednosti učitele, Portál, Praha 1996
- Macková, S.: Dramatická výchova ve škole, JAMU, Brno 1995

Machková, E.: Základy dramatické výchovy, SPN, Praha 1980

Machková, E.: Metody dramatické výchovy, ARTAMA, Praha 1992

Maňák, J.: Nárys didaktiky. PF MU, Brno 1993

Maňák, J., Švec, V.: Výukové metody, Paido, Brno 2003

Nakonečný, M.: Lexikon psychologie, Vodnář, Praha 1995

Nakonečný, M.: Psychologie osobnosti, Academia, Praha 1998

Němcová, B.: Pohádky a pověsti, Cesty, Teplice 1998

Osbornová, M, P.:Magický domeček, Výprava na pustý ostrov, Fragment, Praha 2005

Petty, G.: Moderní vyučování, překlad E. Vyskočilová, Portál, Praha 1996

Průcha, J.: Walterová, E., Mareš, J.: Pedagogický slovník, Portál, Praha 1995

Průcha, J.: Moderní pedagogika, Portál, Praha 2000

Sekora, O.: Knížka Ferdy mravence, Státní nakladatelství dětské knihy, Praha 1965

Štorch, E.: Bronzový poklad, Státní nakladatelství dětské knihy, Praha, 1963,

Valenta, J.: Metody a techniky dramatické výchovy, Grada, Praha 2007

Vališová, A., Kasíková, H.: Pedagogika pro učitele, Grada, Praha 2007

Vostrý, J.: Předpoklady hereckého projevu, DAMU, Praha 1990

Vyskočilová, E, Hermachová, S.: Cvičení z pedagogické praxe II., Interakční hry pro tvořivé děti II, UK, Praha 1991

Internetový zdroj :

<http://rvp.cz/informace/dokumenty-rvp/rvp-zv>

Další zdroje:

ŠVP Základní škola T.G.M a Mateřská škola Horní Dvořiště.

1. Příloha č.1 - vyplněné dotazníky žáků ZŠ v Horním Dvořišti

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno..... *Kubec Prachovský* Třída *1*

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☐ Ano ☒ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano ☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano ☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano ☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☐ Ano ☒ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano ☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť...), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano ☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano ☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano ☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano ☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano ☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno... *Evžen Pálek* Třída ... *1.*

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano ☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano ☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano ☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano ☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano ☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano ☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť..), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano ☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☐ Ano ☒ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☐ Ano ☒ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano ☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano ☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno Eliška Dolná Třída 1

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano ☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano ☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano ☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano ☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano ☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano ☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť..), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano ☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano ☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano ☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano ☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano ☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno... DAVID DVORÁK Třída 1.

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano	☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano	☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano	☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano	☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano	☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano	☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano	☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano	☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť...), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano	☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano	☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano	☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano	☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano	☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano	☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano	☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno HELENA SVOBODOVÁ Třída P.1.

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano ☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano ☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano ☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano ☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano ☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano ☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť...), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano ☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano ☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano ☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano ☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano ☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno... TEREZA Třída... SLANINOVÁ 1.

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano	Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano	Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano	Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano	Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano	Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano	Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano	Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano	Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť...), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano	Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano	Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano	Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano	Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano	Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano	Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano	Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno V. FERONIKÁ..... KAUFHOVA'..... Třída 1.1......

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano ☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano ☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano ☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano ☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano ☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano ☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť...), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano ☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano ☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano ☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano ☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano ☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno... Jaroslav Koudelka Třída 2

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano ☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano ☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano ☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano ☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano ☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano ☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť...), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano ☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano ☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☐ Ano ☒ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano ☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano ☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno Eliška Bláhová Třída Bláhová 1.

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano ☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano ☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano ☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano ☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano ☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano ☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť..), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano ☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano ☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano ☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano ☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano ☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno Kristýna Beňová Třída 2

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano ☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano ☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano ☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano ☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano ☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano ☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť..), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano ☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano ☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano ☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano ☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano ☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno Noemi Tekeforová Třída 2. třída

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano ☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano ☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	Ano ☒ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	Ano ☒ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano ☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	Ano ☒ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť..), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano ☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano ☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano ☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	Ano ☒ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano ☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno..... Josefínka Vejsova Třída 2.

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano	Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano	Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano	Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano	Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano	Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano	Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano	Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano	Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť..), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano	Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano	Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano	Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano	Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano	Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano	Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano	Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtěte. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno Mia Mali Třída 2

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano	☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano	☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano	☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano	☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano	☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano	☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano	☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano	☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť..), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano	☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano	☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano	☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano	☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano	☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano	☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano	☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno Karel Dřeba Třída 4

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano ☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano ☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano ☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano ☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano ☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano ☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť..), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano ☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano ☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano ☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano ☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano ☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno.....*Jakub Pečenka*..... Třída*4*.....

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano ☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	Ano ☒ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano ☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano ☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	Ano ☒ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano ☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť...), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano ☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	Ano ☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano ☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	Ano ☒ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano ☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno... *Jan* *Robock* Třída ... *4. roč.*

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano	☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano	☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano	☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano	☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano	☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano	☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano	☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano	☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť...), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano	☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano	☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano	☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano	☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano	☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano	☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano	☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno Marek Maršán..... Třída 5.roč.....

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano ☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☐ Ano ☒ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano ☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano ☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano ☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☐ Ano ☒ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť...), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano ☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano ☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano ☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano ☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano ☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno..... *Mirek* *Yvoboda* Třída *5.205*

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano ☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano ☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano ☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano ☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano ☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano ☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť..), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano ☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano ☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidí z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano ☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano ☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano ☐ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno... *Zdeněk Kratoch* Třída

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano ☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano ☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☐ Ano ☒ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☐ Ano ☒ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano ☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano ☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano ☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano ☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť...), naučím se látku mnohem rychleji	☐ Ano ☒ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano ☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☐ Ano ☒ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano ☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano ☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☐ Ano ☒ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☐ Ano ☒ Ne

Dotazník:

Každou větu dotazníku si pořádně přečtete. Odpovídá se na ni buď „ANO“ nebo „NE“. Pokud souhlasíte s tím, co je tam napsáno, uděláte kroužek kolem slova „ANO“; pokud nesouhlasíte, uděláte kroužek kolem slova „NE“. Když se spletete nebo si odpověď rozmyslíte a chcete ji změnit, přeškrtněte křížkem tu, kterou chcete opravit a zakroužkujte tu, co platí. Nic nepřeskakujte, odpovězte na každou otázku.

Jméno Jaroslav Němec..... Třída 5 ročník.....

1.	Líbí se mi, když ve škole při vyučování hrajeme hry	☒ Ano	☐ Ne
2.	Baví mne při vyučování předvádět scénky z knížek, které právě čteme	☒ Ano	☐ Ne
3.	Často si při čtení vzpomenu, jak jsme si při seznamování s písmenem hráli (U - na strašidla)	☒ Ano	☐ Ne
4.	Pokud při čtení měníme hlasy, nebo si střídáme role, lépe rozumím textu	☒ Ano	☐ Ne
5.	Myslím si, že když je vyučování zábavné, lépe si učení pamatuji	☒ Ano	☐ Ne
6.	Písmena se mi lépe učí, když se na něj naučíme básničku nebo písničku	☒ Ano	☐ Ne
7.	Když si při učení hrajeme, více si se spolužáky rozumím	☒ Ano	☐ Ne
8.	Pokud nám paní učitelka předčítá, více mně baví, když u toho mění hlas	☒ Ano	☐ Ne
9.	Když při učení používám více smyslů (sluch, hmat, chuť..), naučím se látku mnohem rychleji	☒ Ano	☐ Ne
10.	Je pro mě důležité, aby paní učitelka občas hrála hry s námi	☒ Ano	☐ Ne
11.	Pokud je vyučování zajímavé, lépe se na ně soustředím	☒ Ano	☐ Ne
12.	Baví mně hrát divadlo pro rodiče a lidi z okolí	☒ Ano	☐ Ne
13.	Líbilo by se mi, kdybychom měli ve škole dramatickou výchovu	☒ Ano	☐ Ne
14.	Některé hry, které hrajeme při vyučování, hrajeme s dětmi i mimo školu	☒ Ano	☐ Ne
15.	Je pro mě důležité, aby mně škola bavila	☒ Ano	☐ Ne

2. Příloha č. 2 - souhlas rodičů k pořízení videozáznamu

Vážení rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

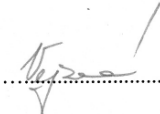
Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsové a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

podpis rodiče

Vážení rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsové a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

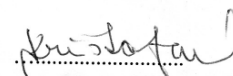
Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsové a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsové a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsové a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsové a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

podpis rodiče

Němecly

Vážení rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

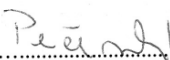
Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsové a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

podpis rodiče

Vážení rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsové a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsové a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

, podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

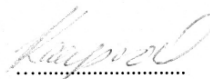
Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsové a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

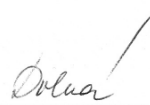
Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsově a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

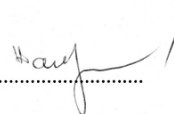
Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsově a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

podpis rodiče

Vážení rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

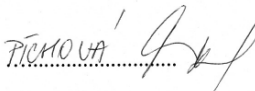
Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsově a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

PÍČKOVÁ

podpis rodiče

Vážení rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsově a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

Lendáčková

podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsově a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

Slamaon!

podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsově a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

Sokolová!

podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsové a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

.....*Bořislava*.....

podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsové a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

ANO

Souhlasím

.....*Bořislava*.....

podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsově a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

M. H. Martiál

podpis rodiče

Vážený rodiče,

dovoluji si vás požádat o souhlas, k natočení vašich dětí během výuky na kameru a následné použití těchto nahrávek do své diplomové práce. Jde o výzkumnou práci, jejíž účelem je sledovat, jak děti reagují na dramatické prvky ve výuce a poté následné zhodnocení této výuky přímo od samotných dětí.

Veškerá má práce bude probíhat pod dohledem ředitelky Leony Vejsově a nebude nijak výrazně zasahovat do klasické výuky.

Pokud souhlasíte, podepište se prosím v místě určeném pro váš podpis. Za kladné vyjádření budu velmi vděčná.

S pozdravem, studentka pedagogické fakulty,

Tereza Štoudková.

Souhlasím

BLÁHOVÁ ELIŠKA

Eliska

podpis rodiče

3. Příloha č. 3 - videozáznam ve formátu DVD

Záznam zachycující užití divadelních prvků při výuce a rozhovory se zástupci ročníků.

4. Příloha č. 4 - prezentace na CD - Microsoft PowerPoint

Prezentace zachycující aktivity pro děti, které jsou zmíněné v teoretické části této diplomové práci.